

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 19. XIII aastakäik

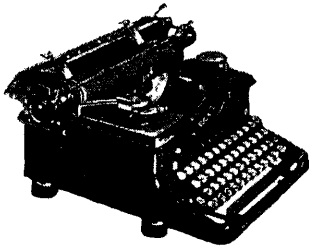
TEATAJA

1. oktoobril 1938

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:	Toimetus ja talitus	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 3.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	$\frac{1}{1}$ lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . 2.00	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	$\frac{1}{2}$ " . . . " 16.50
Välismaale . . . 7.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	$\frac{1}{4}$ " . . . " 10.00
Poolaastas . . . 4.00		Kaane külgedel—kokkuleppel

SISU: Eesti, Läti ja Leedu ühtlustatud veksliseadus. Ratsionaliseerimise keskus. Kaubanduslik kutseoskus Saksamaal. Kaubandusettevõtete „surevus“. Mark-artiklid Rootsis. Kaubanduskomitee seadus. Linahindade noteerimise komisjoni liikmeid. Äride register. Ableluvaranduse lahutamise lepinguid. Toiduainete turg. Välistörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedeid.

Moodsaimaid kirjutusmasinaid

TORPEDO

Liitmismasinaid

MAUSER

Paljundamismasinaid

GEHA

BRUNSVIGA

PEAESINDAJA EESTIS:

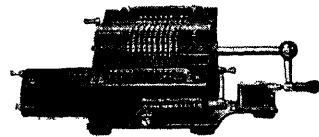
o/ü.

SYSTEMA

Lai 9 • Tallinn • Telefon 430-09

SOOVITAB:

Kõiki büroomasinaid ning
-tarbeid suurimas valikus

Ülimas headuses arvutusmasinaid

RIIHIMÄKI,

**Põhja Euroopa suurim klaasi-
tehas, kuulus üle maailma,**

eksporteerib oma saadusi tänapäeval paljudesse maailma riikidesse, muu hulgas ka Eestisse. **Riihimäe** klaasitooted on omandanud maailmakuulsuse niihästi oma peene kunstilise kauniduse kui ka tehniliselt viimisteldud väljatöötuse tõttu. Nimekad kunstnikud juhivad siin isegi odavamate esemete valmistamist. **Riihimäe** toodete tehnilist peenust peegeldab seegi tõsiasi, et odavaimaidki **Riihimäe** esemeid arvatakse sageli välismaa kunstiks nende puhta vormikauniduse tõttu.

Riihimäe klaaside valmistamine põhjeneb sajanditepikkustel traditsioonidel. Soomes on valmistatud klaasi juba üle 250 aasta ja see tööstusharu on üks Soome vanimaid. Soome klaasivalmistuse kunstiline ja tehniline praegune tuntud kõrge tase on suures osas **Riihimäki**-tehaste teene. Täie õigusega võib **Riihimäki** väita, et **Riihimäe** tooteid ihaldatakse üle maailma.

KAUKLAHTI, **Riihimäe** tehaste sõsarühing, on samuti saavutanud kõrgeima tunnustuse oma erialal: valgustusklaasi valmistamisel,

ja **RYTTYLÄ**, teine sõsarühing, tehnilise klaasi valmistamisel.

Riihimäe klaasitooted on saanud järgmised auhinnad:

Helsingi.	Kuldmedal 1925
Tallinn	Kuldmedal 1929
Barcelona.	Grand Prix 1929
Antwerpen.	Grand Prix 1930
Brüssel.	Diplôme d'Honneur 1935
Saloniki.	Grand Prix Hors Concours 1935
Pariis.	Grand Prix 1937

Alatine väljapanek Tallinnas, Vene 11.

RIIHIMÄE JA KAUKLAHTI KLAASIVABRIKUD

Soome suurim ettevõtte oma alal.

Eesti, Läti ja Leedu ühtlustatud veksliseadus

Uue veksliseaduse erinevusi senisest veksliseadusest

Valter Nõges

I. Genfi ühtlustatud veksliseaduse konventsioonide kehtkond. Käesoleva aasta 1. oktoobril jõustus *Eestis, Lätis ja Leedus* täiesti ühesuguse sisu ning paragraafide ühesuguse numeratsiooniga veksliseadus, mis meil on avaldatud Riigi Teataja selle aasta 82. numbris. Seega täpselt sama veksliseadus, mis meil kehtib eestikeelsena, kehtib Lätis läti- ja Leedus leedukeelsena. See ühtlustatud veksliseadus, mida allpool märgime sümboliga ÜVS, on koostatud Balti Riikide Juristide Alalise Büroo poolt veksliseaduse ühtlustamise kohta käivate Genfi 7. juuni 1930. a. konventsioonide alusel. Samade Genfi konventsioonide alusel koostatud veksliseadused, mis vaid vähestes üksikasjades erinevad ÜVS-st, kehtivad juba järgmistes maades: *Belgius, Danzigis, Helveetsias, Hollandis, Itaalias, Jaapanis, Greekas, Monakos, Norras, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidus, Poolas, Portugalis, Prantsusmaal, Rootsis, Saksamaal, Soomes ja Daanis*. Selle ühtlustatud veksliseaduse sisuline kehtkond ei piirdu ainult eelnimetatud maadega, sest Haagi ühtlustatud vekslireglament 1912. aastast, mis on vähestel muudatustega aluseks Genfi ühtlustatud veksliseadusele, on põimitud mõningate muudatustega *Lõunaslaavia, Türgi ja nelja Lõuna-Ameerika riigi* seaduseandlusesse.

II. Uue veksliseaduse üleminek. — Ühe-aegselt ÜVS-e jõustumisega 1. oktoobril s. a. kaotab kehtivuse 1932. a. veksliseadus (RT 1932, 17, 125), mida allpool märgime sümboliga VS. Hoolimata oma jõukaotamisest tulevad ta eeskirjad siiski kohaldamisele ka pärast 1. oktoobrit, ja seda nimelt enne seda tähtpäeva väljatud vekslite kohta. Seega ÜVS tuleb rakendamisele ainult nende vekslite kohta, mis on väljatud pärast ÜVS-e jõustumist, s. o. 1. oktoobril s. a. või pärast seda.

III. Uue veksliseaduse süsteem. — ÜVS on kohastatud Lääne-Euroopa süsteemile. Vastavalt sellele ta käsitleb esmajärjekorras (§ 1—74) käskveksleid koos veksliseaduse mõningate üldkõikumustega ja alles siis neljas järgmises paragraafis (§ 75—78), viidetega eelmistele paragraafidele, lihtveksleid. Nii tulevad ÜVS-e järgi lihtvekslite kohta kohaldamisele käskvekslisse puutuvad normid, kuivõrd need on sobivad lihtvekslite veidi erinevale juriidilisele loomule. Senise VS-e süsteem on just risti

vastupidine: esmajärjekorras käsitletakse selles lihtveksleid ja alles siis, viidetega eelmistele paragraafidele, käskveksleid. Kuna meil on käibes peamiselt lihtvekslid, siis võib ÜVS-e süsteem seni, kui meil lihtvekslite asemel hakatatakse peamiselt kasutama käskveksleid, tekitada praktikas ÜVS-e rakendamisel mõningaid raskusi. Sellest aitavad meid üle veksliseaduse eraväljaanded, kus ÜVS-e nelja lihtvekslite kohta käiva paragraafi alusel on koostatud tervikulise lihtveksliseaduse mitteametlik tekst ilma viideteta käskveksli eeskirjadele. Ühe seesuguse eraväljaande trükkitoimetamine on teoksil käesolevate ridade kirjutajal.

ÜVS-e järgmistes paragraafides käsitletakse veksliprotesti (§ 79—87), rikastumist (§ 88), käestlänitud või hävinud vekslid ja protestiakte (§ 89—92), vekslite tempelmaksustamist (§ 93 kuni 94) ja lõpuks veksliseaduste konfliktide lahendamist (§ 95—102).

IV. Uue veksliseaduse terminoloogia. — Kuna ÜVS on koostatud Genfi ühtlustatud veksliseaduse alusel, mille väljatöötamisest on osa võtnud maailma parimaid ja nimekaimaid juriste ja asjatundjaid, siis võib arvata, et ÜVS jääb meil kehtima paljudeks aastakümneteks. Seepärast ÜVS-e redigeerimisel on osutatud vääriolist tähelepanu ka selle terminoloogilisele küljele ning ei ole hoidutud asja täpsuse huvides mõnegi seesuguse uuenduse tarvitusele võtmisest sel alal, mis on leidnud seni kasutamist peamiselt vaid kommertsialistidest õigusteadlaste hulgas ning erialalises kirjanduses, mitte aga rahva laiemates hulkades. Nimetatagu siin kõigepealt ÜVS-s esinevat „sekku s t“. Senises VS-s kasutatakse selle termini asemel sõna „vahendus“, mis on sinna võetud Vene 1902. a. VS-e eeskujul, kus samas tähenduses esineb sõna „posrednitšestvo“. See aga ei ole täpne, sest veksliseaduse vastav instituuat ei korralda mingeid vahenduslikke küsimusi, vaid siin on tegemist veksliseaduse interventsioonitoimingu, s. t. kolmandate isikute sekkaastumisega vekslivahekorra. Sõnadest „sekka astumine“ ongi tuletatud lektor Joh. V. Veski poolt oskussõna „sekkus“ (vt. „Eesti õigekeelsus-sõnaraamat“ III k.), mille inglisis- ning prantsuskeelseks vasteks on veksliseadustikes sõna *intervention*. Sõna „sekkus“ on juba tee leid-

nud peaaegu kõigisse meie täielikumattes sõnastikesse.

Edasi on vajaline vekslioiguses teha vahet vekslil faktilise ja juriidilise käespidaja vahel. Esimesele vastab ladina keeles *detentor*, viimasele aga enam *possessor*. Säärast terminoloogilist vahet vekslioiguses tunneb prantsuse juriidiline oskussõnastik, kus tähendatakse vekslil faktilist käespidajat sõnaga *détenteur* ja vekslil juriidilist käespidajat väljendiga *porteur*. Vastavalt sellele tähendataksegi ÜVMS-s esimest mõistet sõnaga „vekslipidaja“ ja viimast terminiga „vekslivaldaja“ senise oskussõna „vekslipidaja“ asemel (vrd. VMS-e 23. §-i ÜVS-e 16. §-ga).

Teistest ÜVMS-s esinevatest uutest oskussõnadest märgitagu siinkohal ühes seletustega ära järgmised: päevveksel (saksa keeles *Tagewechsel*), s. o. veksel, mis kuulub lunastamisele kindlal päeval; aegveksel (*Datowechsel*), s. o. veksel, mis kuulub lunastamisele kindla aja möödumisel pärast selle koostamist; näitveksel (*Sichtwechsel*), s. o. veksel, mis kuulub lunastamisele selle esitamisel; näit-aegveksel (*Nachsichtwechsel*), s. o. veksel, mis kuulub lunastamisele kindla aja möödumisel pärast selle esitamist (vt. ÜVMS § 33); pöördveksel (*Rückwechsel*, *retraite*, *redraft*), s. o. veksel, mis on väljatud regressioiguse teostamiseks (vt. ÜVMS § 52); vekslikohtuslane (*Wechselverpflichteter*), s. o. vekslil järgi kohustatud isik (vt. ÜVMS § 43 jt.); vekslil-eelkohuslaseks (*Vormann*) antud vekslilkohtuslase suhtes on isik, kes on enne teda kohustunud vekslil järgi (vt. ÜVMS § 45 jt.); vekslil-järelekohuslaseks (*Nachmann*) antud vekslilkohtuslase suhtes on isik, kes on pärast teda kohustunud vekslil järgi (vt. ÜVMS § 50 jt.).

Täieline eluõigus on antud ÜVMS-s neile rahvusvaheliselt üldtuntud vekslioiguslikele terminitele, millele eesti keeles ei ole sobivaid ega täpseid vasteid. Märgitagu neist siinkohal näitena järgmised: *trassant* (senises VMS-s käskveksliandja), *trassant* senise ebatäpse „vekslimaksja“ asemel (ka *indossant* on vekslimaksjaks, kui ta lunastab vekslil!), *aktseptant* senise ebatäpse „veksli vastuvõtja“ asemel (veksli esimene omandaja jt., kes võtavad vekslil vastu, on vekslil vastuvõtjaks!), *indossant* senise ebatäpse „pealekirjutaja“ asemel (pealekirjutajaks on ka vekslil käeandja ja aktseptant jt.), *indossament* senise „edasiandepalkirja“ asemel (edasiandepalkirjaga toimub ka teistes dokumentides, näit. obligatsioonides, kehastatud õiguste loovutamine). Pealegi

ei ole põhimõtteliselt vastuvõetav üldtuntud rahvusvaheliste terminite väljatõrjumine eesti keelest. Eriti halb on see juhul, kui asendatakse selge rahvusvaheline termin ebamäärase eesti sõnaga.

V. Vekslil tempelmaksustamine. — Senise VMS-e järgi ei oma veksliljõudu akt, mis muudu kõigiti vastab VMS-e nõudele, kuid mis pole kirjutatud vekslisummale vastavale tempelpaberile (vt. VMS-e § 3, 84 ja 14). Vekslilkohtusletakse senise seaduse järgi kirjutatuks vastavale tempelpaberile ainult siis, kui vekslisumma ei ületa vekslil kaitsevõrgus tähendatud summa suurus: sellest võib vekslisumma küll väiksem olla, mitte aga suurem.

ÜVMS säilitab senise õiguse seisukoha tempelmaksustamise küsimuses täies ulatuses üksnes lihtvekslite suhtes. See seisukoht leiab väljendamist ÜVMS-e § 94, kus öeldakse: „Kõik lihtvekslid, millede koostamisel on jäetud tasumata Tempelmaksu seaduse eeskirjade järgi nõutav tempelmaks, ei oma jõudu vekslina.“ Seda eeskirja on edasi arendatud tempelmaksu seaduse § 17 ja 18, mille kohaselt kehtis väljatud lihtveksleid tempelmaksustatakse üksnes vastavale veksliltempelpaberile kirjutamisega.

Hoopis teisele seisukohale vekslil tempelmaksustamise küsimuses on asunud ÜVMS käskvekslite suhtes. ÜVMS-e § 93 järgi neist vekslilist tekkinud kohustuste kehtivus, samuti neist tulenevate õiguste teostamine ei sõltu tempelmaksu seaduse eeskirjade täitmisest, välja arvatud üksnes kaks järgmist juhtu. Esiteks, kuni pole tasutud ettekirjutatud tempelmaks ja trahv vekslil tempelmaksustamata jätmise või puuduliku tempelmaksustamise eest, ei saa ka teostada käskvekslit tulenevaid õigusi, s. t. seni ei saa käskvekslit esitada lunastamiseks, lasta protestida jne. Teiseks, kui käskveksli koostamisel on jäetud tasumata seaduse eeskirjade järgi nõutav tempelmaks, siis kaotab käskveksel sundtäitmisele kuuluva akti omaduse ja jõu, mis talle on omistatud seadusega, s. t. tema järgi ei saa teostada sundtäitmist, vaid hagi rahuldamine ning sissenõude teostamine tema järgi võib toimuda üksnes tavalises kohtukorras.

Tempelmaksuseaduse (allpool märgime sümbooliga *TeMS*) § 17 p. 13 ÜVMS-e § 93 mõtte kohaselt võib käskveksleid tempelmaksustada järgmisesel neljal viisil:

- 1) kas käskveksli kirjutamisega vastavale tempelpaberile,
- 2) käskveksli kirjutamisega mittevastavale tempelpaberile, kusjuures puudub tempelmaks

tuleb tasuda tempelmargidega TeMS-e § 17 p. 4 või 5 ettenähtud korras,

3) üksnes tempelmargidega TeMS-e § 17 p. 4 või 5 ettenähtud korras, mis juhul käskveksel kirjutatakse tavalisele paberile või veksliväljaja poolt valmistada lastud blanketile, või

4) sularahas TeMS-e § 17 p. 8 ettenähtud korras, mis juhul käskveksel kirjutatakse samuti tavalisele paberile või veksliväljaja poolt valmistada lastud blanketile.

Nagu eespool märgitud, võib käskvekslite tempelmaksustamine tempelmargidega toimuda kas TeMS-e § 17 p. 4 või sama seaduse § 17 p. 5 ettenähtud korras. TeMS-e § 17 p. 5 kõneleb tempelmargide kustutamisest arvel ja kvitungeil, sama seaduse § 17 p. 4 aga teiste koduste dokumentide tempelmaksustamisest. Kui soovitakse tempelmarke kustutada käskvekslil samal viisil nagu see on ette nähtud arvete ja kvitungeite suhtes, siis tuleb nad kleepida vabale kohale käskveksli tagaküljel ja nimelt (vt. TeMS § 17 p. 13):

a) kui käskveksli tagaküljel on pealdisteta, s. t. indossamentideta, käenduspealdisteta jne.) ja tempelmargidega varustamata: vahetult ühe kitsama külje äärel (s. o. kaitssevõrgu poolse tagakülje äärel või selle vastaskülje äärel);

b) on vekslil tagaküljel juba pealdisi või tempelmarke, millele järgnevad pealdised (näit välismaal väljatud vekslileil): vahetult viimase pealdise alla;

c) on vekslil tagaküljel tempelmarke, millele pealdist ei järgne: vahetult pealekleebitud margide kõrvale või nende alla.

Kui tempelmaksu tasumiseks kasutatakse mitut tempelmarki, siis kleebitakse need vahetult üksteise kõrvale ja ruumi puudusel vahetult üksteise alla.

Kui tempelmargid on eespool kirjeldatud viisil kleebitud käskveksli tagaküljele, siis nende kustutamine TeMS-e § 17 p. 5 kohaselt toimub järgmiselt: igale margile tuleb kirjutada kustutamise aeg (päev, kuu, aasta) ja margidest läbi trassandi nimi või firma nii, et kirjatähed ulatuksid ümberolevale paberile. Allkirja asemel kui ka kuupäeva täendamiseks võib tarvitada templit.

Kui tempelmarke soovitakse kustutada käskvekslil samal viisil, nagu see on ette nähtud

TeMS-e § 17 p. 4 teiste koduste dokumentide suhtes, siis tuleb nad käskvekslile kleepida enne selle allakirjutamist trassandi poolt nii, et käskveksli tekst või vähimalt ühe trassandi allkiri kõigist tempelmargidest läbi ulatuks.

TeMS-e seaduse mõttes loetakse vekslis, järelikult kuulub ka sellena tempelmaksustamale, puudulikult koostatuna (s. t. kus ei leidu kõiki vekslil koostusosi; vt. ÜVS-e § 1 ja 2 ning 75 ja 76) väljatud vekslit ehk n-n. blankovekslit, kui on kokku lepitud, et see blankoveksel võakse vekslitektiga täis täita. Seda kokkulepet eeldatakse, kui akti on paigutatud nimetus „veksel“ (vt. TeMS-e tariifi 53 järjekorranumbri p. A).

Tempelmaks vekslilest tuleb tasuda enne kui veksliväljaja need käest annab, kusjuures TeMS-e seaduse mõttes loetakse trassandiks, s. t. käskveksli-väljajaks, ka trassant, kes aktseptib käskveksli enne selle allakirjutamist trassandi poolt (vt. TeMS-e § 15 p. 2).

Tempelmaksu määra suhtes ei too ÜVS-e kehtimapanemise osa endaga kaasa muudatusi nagu seni, nii ka edaspidi tuleb iga liiki vekslid tempelmaksustada 2 sendiga igalt kümneelt kroonilt, kusjuures poolik kümme krooni loetakse täieks. Kuna vekslil tempelpaberid on kindlasummalised, siis võib käskveksleid tempelmargidega tempelmaksustades saavutada mõningat kokkukuhoidu. Kui soovitakse näiteks väljata tempelpaberil Kr. 1100.— suurune veksel, siis tuleb võtta tempelpaber vekslisummaga kuni Kr. 1500.—, sest väiksem kopüüür on summaga kuni Kr. 1000.—. Sama vekslil, väljates ta käskvekslina, võime tempelmaksustada tempelmargidega, mis juhul tuleks meil vekslile kleepida ja kustutada seal tempelmarke Kr. 220 väärtuses. Et aga tempelpaber vekslisummaga kuni Kr. 1500.— maksab Kr. 3.—, oleme seega saavutanud 80-sendilise kokkukuhoiu. Olgu tähendatud, et käskveksel võiakse koostada ka nii, et trassant on ühtlasi trassandiks (vt. ÜVS § 3 lg. 2), mis oma sisult pole midagi muud kui lihtveksel. Trassant, määrates enda trassaadiks ja aktseptides vekslit, muutub seega otseselt vastutavaks käskveksli järgi. Samasuguses seisundis on ka lihtveksli väljaja. Järgmises numbris peatume senise ja uue VS-e sisuliste erinevuste juures.

(Järgneb)

Ratsionaliseerimise keskus

Kaubandus-tööstuskoja seisukohhi

Kaubandus-tööstuskoda ja temale lähedal seisvad töösturite organisatsioonid on juba pikemat aega oma tööprogrammis rõhutanud rat-

sionaliseerimise tavilisust ning omalt poolt avalikkuse suhtumises ratsionaliseerimise küsimusele igati pöördunud tuua põhimõttelist murrangut,

ja nimelt selles, et ratsionaliseerimisele ei vaad-
taks enam kui negatiivsele nahtusele, vaid kui
majandusliku arengu paratamatule ja soovitavale
tegurile.

Seoses sellega on reas üksikettevõtteis ja
tööstusharudes ratsionaliseerimise alal teostatud
rida praktilisi katseid. Olgu siinkohal märgitud
meie vineeritööstuses edukalt rakendatud
Bédoux' süsteemi, pidevalt tööprotsessi viidavaid
tehnilisi uuendusi õlikivitööstuses, ajakohaste
meetodite tarvitamist trükitööstuses, samuti ma-
sinate pargi moderniseerimist tekstiiltööstuses
ning viimasel aastal mitmes tekstiilvabrikus üle-
minekut euroopalikule tasemele telgede ja värt-
nate arvu rakendamises ühele tööliisele, millele
seltsivad ka vajalised tehnilised uuendused,
nagu lõimkontrollijad, löökide lugejad jne.
Tööstuskonna kutsel on Eestis viibinud tehnilise
ja organisatoorse ratsionaliseerimise alalt mit-
meid eriteadlasi — nii inseneri Bédoux' seltsi-
dest kui ka mujalt, näit. Viinist. On loomulik, et
võidud nii toormaterjalide säästmises, töö otstar-
bekamas jaotamises, mehhaniseerimises kui ka
tööpinge tõstmises pole kaugeltki kõikide tööstus-
harude juures ühtlaselt saavutatavad, kuna rat-
sionaliseerimise probleemi tuleb käsitleda iga käi-
tise või vähimalt iga tööstusharu kohta eraldi.
Siinjuures ei saa me jätta märkimata, et senisele
ratsionaliseerimise edule on mõjunud pidurdavalt
mitmedki asjaolud. Töösturite püüded ratsionali-
seerimiseks ei ole mitte igakord leidnud küllal-
dast toetust valitsusasutuste poolt. Nii ei ole
Majandusministeerium uute masinate tolli alan-
damises näidanud igakord tarvilist vastutulekut,
samuti pole Sotsiaalministeeriumi tööinspeksioon
osutanud täit arusaamist töösturite algatustele
töö otstarbekamas ümberkorraldamises ja ratsio-
naalsema töötamise juures paratamatuks kaju-
neva tööliiskonna selekteerimisele. Ja lõpuks töö-
liiskonna sageli mitteasjatundlik vastuseis ning
agitatsioon püüavad luua ettevõttele vaenulist
meeleolu ja seega halvavad ratsionaliseerimise
üritusi. Ei ole mõjunud ratsionaalsemate töö-
meetodite tarvituselevõtule ergutavalt ka arusa-
amine, et tööprotsessi ratsionaliseerimise võidud
peavad kuuluma vaid töölis- ning tarbijaskonnale.
Et õhutada üksikettevõtteid kõiki vahendeid ka-
sutama ja otsima teed ratsionaalsemaks tootmi-
seks, selle paratamatuks eeltingimuseks on seda
soodustav üldine majanduspoliitika, igasuguste
seaduste tehniliste kitsenduste kahtandamine ja aru-
saamine, et saavutatavad võidud kuulugu mõle-
male poolele.

Arvesse võttes neid momente on Kaubandus-
tööstuskojal eriti hea meel konstateerida, et

hänra majandusminister on oma tööprogrammisis
esikohale seadnud laiemas mõttes sihikindla ja
teadliku ratsionaliseerimise läbiviimise meie ma-
janduselus ja sel alal tegutsemise ühtlustamiseks
ning nõuandjaks tarvilise keskuse — Eesti Rat-
sionaliseerimise Komitee — loomise.

Eesti Ratsionaliseerimise Komitee seaduse
eelnou on Kaubandus-tööstuskojale põhimõtteli-
selt vastuvõetav, kuid seaduseandlikul teel nime-
tatud komiteele kuju ja sisu andmisel tahaksime
näha, et see sünniks kõigiti tööstuse ja kauban-
duse eluliste tarviduste kohaselt.

Meie arvates kõne all oleva seaduseeelnou
alusel loodav Eesti Ratsionaliseerimise Komitee
kujuneb otstarbekult laiapiiriliseks, haarab osalt
teiste, samu eesmärke taotlevate, asutuste funk-
tsioone ja oma sellases konstruktsioonis sisaldab
hädahoju kujuneda liig bürokraatlikuks, teoreti-
seerivaks ja praktiliselt mitte küllalt töösuute-
liseks. Tarviduse ja otstarbekuse seisukohalt on
meil aja jooksul kujunenud maapõuevarade rat-
sionaalse kasutamise alal Loodusvarade Instituudi
vastav sektsioon, jõumajanduse otstarbeka
rakendamise juhtimiseks Eesti Rahvuslik Jõu-
komitee, põllumajanduse ratsionaliseerimiseks
vastloodud komitee Põllumajandusministeeriumi juures
ning konjunktuuriliste uurimiste ja arvestuste
alal — Konjunktuurinstituut. On jäänud vajadus
keskuse järele, kes tegutseks tehnilise ja organi-
satoorse ratsionaliseerimise ning käitismajan-
duse küsimustega, samuti standardiseerimisega
nii tööstuses kui ka kaubanduses. On täiesti kül-
laldane, kui komitee piirub nende ülesannetega,
võttes seega üle ja avardades praegu Majandus-
ministeeriumi juures töötava Ratsionaliseerimise
Komitee tööd. Juhtnõore andva keskuse ülesan-
ded jääksid Majandusministeeriumile, kelle kont-
rollile allub niikui käesoleva seaduse alusel
loodav komitee kui ka teised ratsionaliseerimi-
sega tegelevad asutused. Paralleelse, kõiki rat-
sionaliseerimise küsimusi haarava uue ja ühtlasi
kuluks keskuse loomine tundub üleorganiseeri-
misena ka seetõttu, et mitmed ratsionaliseerimise
asutused on asja tegevusse astunud ning pole
suutnud oma töötulemusi kuigi palju näidata.
Kui tekib edaspidi vajadus uue, kõiki ratsiona-
liseerimise alal tehtavaid töid ühendava, keskuse
loomiseks, siis peab see elust ise välja kasvama.

Et Eesti Ratsionaliseerimise Komitee saab
iseseisva juriidilise isiku õigused, koondades see-
juures laiu ringkondi oma esindajate kaudu, osu-
tub otstarbekaks, kuma sel teel on komiteele ga-
ranteeritud avar tagapõhi ja küllaldane elastsus
oma väga mitmekesiste ülesannete täitmisel. Kom-
iteele kui üldjuhtnõore ja ettepanekuid püsti-

tavale ning üksikkäitistele nõu andvale asutusele ei saaks aga omistada õigust nõuda üksiketevõttele igasuguseid andmeid.

Komitee ametnikkonna komplekteerimisel on meie arvates vajaline pearõhk asetada just nendele jõududele, kes praktiliselt on rakendatavad ratsionaliseerimise alal nõuandjaina, ja seetõttu tundub administratiivsete kohtade eriline rõhutamise, nagu abidirektor, ülearusena; ka ei ole kuidagi mõeldav samas paragraafis direktorile kui ametnikule antav võim rahaliste eelarvete kinnitamiseks jne. Samuti pole kooskõlas üldmaksivate mõistetega, et tasud juhatause liikmeile määrab direktor. Tasunormide püstitamise õigus tu-

leks siin reserveerida üldkogule, küll aga võib allkomisjonidele ja eriülesannete täitjaile tasu määrata juba juhatus.

Kuna komitee oma konstruktsioonilt on just loodud sellasena, et ta haarab paljusid organisatsioonide, muutudes ka ise seetõttu elulisemaks ja tugevamaks, siis on tarviline, et üldkogule jääksid ka selgesti piiritletud õigused komitees tehtava töö suhtes oma arvamiste ütlemiseks. See on mõeldav sel teel, et olulisimad ettepanekud ja määruse kavad, mis Ratsionaliseerimise Komitee koostab ja esitab, saaksid enne üldkogu heakskiitmise.

Kaubanduslik kutseoskus Saksamaal

Ühenduses meil päevakorral oleva majandusliku kutseoskuse küsimusega ei ole liigne vaadelda kaubandusliku kutseoskuse korraldust Saksamaal, kus nende ridade kirjutajal oli võimalus sellega lähemalt tutvuda Berliini ja Stettini kaubanduskodades.

Kaubandusliku kutseoskuse eest on Saksamaal kaubanduskodad kannud hoolt juba aastakümneid. See on olnud üheks nende ülesandeks. Kuid kuni natsionaalsotsialistliku valitsuse võimule tulekuni on kaubandusliku kutseoskuse omandamine olnud vabatahtlik. 1933. aastast peale on see tehtud osalt sunduslikuks ja on ainult lähema tuleviku küsimus, millal kutsetunnistuse omandamist hakatakse nõudma kõigilt uutelt kaubandusalale siirdujailt.

Vaadeldes lähemalt kaubandusliku kutseoskuse korraldust tänapäeva Saksamaal tuleb ära märkida need asutused ja organisatsioonid, kes selle alaga tegelevad. Siin tuleb esijoones ise loomustavana nimetada majandusministeriumi, kelle ülesandeks on üldkorralduste ja sihi määramine ja kes teostab üldist järelevalvet, kuna kutseoskuse tegelik korraldus — kutseksamite toimetamine ja vastavate tunnistuste väljaandmine — on jäetud endiselt kaubanduskodade hooleks. Viimased omakorda töötavad tihedas kontaktis Saksa tööriindega (Deutsche Arbeitsfront), kutse- ja erialaste ametikoolidega (Berufs- und Fachschulen), tööameti- tega (Arbeitsamt) ja Hitleri-moorde organisatsioonidega. Miks just kaubandusliku kutseoskuse tegelik läbiviimine on jäetud kaubanduskodade kätte, siis põhjendatakse seda seega, et kodad on avalik-õiguslikud ja erapooletud asutused, kes haaravad enda alla kõik nende ringkondades tegutsevad kaubanduslikud ettevõtted, peale-

selle on neil kogemused kõnesolevas küsimuses juba endistest aegadest. Kõik eraorganisatsioonid on aga selle juures täiesti kõrvale jäetud.

Kaubandusliku kutse omandamisel on Saksamaal erikord ja erinõuded maksivad iseseisva kaupmeha (äriomaniku) ja kaupmeha abilise (äri- ja kontoriteeniija) suhtes. Teatavasti Saksamaal 12. mai 1933. a. jaekaubanduse kaitseks antud seadusega (Gesetz zum Schutze des Einzelhandels) on pandud maksma mõnesugused kitsendused uute jaekaubanduse ettevõtete avamisel (selle kohta üksikasjalisem ülevaade ilmuks järgnevas Kaubandus-tööstuskoja Teatajas). Sellekohaselt isik, kes soovib avada jaekaubanduse ettevõtte, peab kas olema varem tegutsenud ärialal, või kui ta seda ei ole, siis sooritama vastava eksami kaubanduskoja juures. Kaubanduskoda nimetab eksamikomisjoni koosseisu, mis koosneb esimehest, kelleks on tavaliselt mõni koja juhtivaim ametnik, ning kahest kaasistujast, kellest üks on äriomanik ja teine vilunud äriteeniija, kusjuures mõlemad peavad olema asjatundjad sel ärialal, missuguses toimub eksam. Kuna tege- mist on tulevase tegeliku kaupmehega ja seega eksamikomisjoni mõne liikme võimaliku võistle- jaga, siis valitakse kaasistujateks harilikult isikud, kelledest ei ole karta, et nad võiksid eksamisooritajasse suhtuda erapoolikult. Nad peavad enne eksami algust eksamineeritava juuresolekul tõendama, et nad ei ole milgi viisil isiklikult huvitatud eksamitegija äri avamisest või mitte- avamisest. Eksam ise on suuline ja selle aine- teks on esiteks üldkaubanduslikud küsimused, nagu seda on kalkulasioon, raamatupidamise põhilused, äribilanss, tähtsamate kaupmeest puudutavate seadusnormide tundmine,

muuhulgas eriti maksu- ja veksliseadused, tollimäärused, mõne kaubaliigi (näit. toiduainete) kohta eriti kehtivad määrused jne. Teiseks aineks on selle kauba tundmine millega eksamitegija kavatsseb tulevikus kaubelda. Siinjuures olgu eriti rõhutatud, et eksamitegijat koheldakse täiesti individuaalselt, s. o. nõuded ja küsimused olenevad sellest, mis laad ja ulatus on katsealuse poolt avataval ettevõttel. Näit. nõuded on palju vähemad maal asuva väikekaupluse omaniku kui linna-kaupmehe suhtes jne. Eksam on veel korraldatud selliselt, et üldküsimusi esitab tavaliselt eksamikomisjon esimees, kuna eriküsimused kauba tundmises esitatakse kaasistujate kui asjatundjate poolt. Eksami rahuldavalt sooritamisel antakse koja poolt sellekohane tunnistus, kuna vastasel korral võib eksamikomisjon määrata uue eksami tähtaja, mis ei tohi olla enne 3 kuud ega mitte hiljem kui 1 aastat, olenevalt eksamitegija teadmistest. Nende ridade kirjutajal oli võimalus viibida ühel sellisel eksamil Berliini kaubanduskojas, kus kaupmehele ülesseatud nõudmised olid minimaalsed ning neid teadmisi peaks iga kaupmees omama, et olla võistlusvõimeline. Veel arvestatakse palju puht-inimliku momendiga, eriti kui on tegemist juba aastates inimesega, kellelt ei või nõuda seda, mida äsja koolipingilt tulnud noorelt, kellel elu ees ja kes kergemini ebaõnnestumisel võib endale valida uue kutse või tegevuse.

Järgnevalt käsitleme kaupmehe abilise (äri- ja kontoriteenija) kutselist ettevalmistust, mis, nagu näeme, on palju põhjalikum iseseisva kaupmehe (äriomaniku) ettevalmistusest. Kaupmehe abilise ettevalmistus on teoreetiline ja praktiline, kusjuures erilist rõhku pannakse praktilisele ettevalmistusele, mis sünnib peamiselt äris või kontoris. Teoreetiline ettevalmistus toimub kas kutse- või erialalises ametikoolis (Berufs- oder Fachschule) või sellekohastel kursustel. Kuigi seni puudub otsene seaduslik korraldus kaubandusliku kutsetunnistuse omamiseks (erand eelnimetatud uute iseseisvate jaekaupmeeste suhtes), on tegelik elu korraldatud selliselt, et igale kaubandusalale siirduvale noorele on möödapääsmatuks vajaduseks juba tulevikuväljavaadete pärast omada mingi kutse ja selleks sooritada vastav eksam. Seda rõhutab omalt poolt 6. juuli 1938. a. „Reichsschulpflichtgesetz“, s. o. koolikohustusseadus, mille III lõige eriti käsitleb kutsekoolis käimise kohustuslikkust. Selle seaduse järgi rahvakoolikohustuse lõpuga algab kutsekoolis käimise kohustus, mis kestab 3 aastat

(põllumajanduslikes kutsetes 2 aastat). Kaupmehe abilise kutse omandamiseks tuleb selle taotlejal astuda õpilaseks mõnesse äriettevõttesse. Enne seda on aga soovitatav ära kuulata kutsevaliku nõuandebüroo arvamusi õpilase kõlvulise kohta kaupmehe kutseks. Viimane nõue ei ole seni veel järjekindlalt läbi viidud, kuid lähemas tulevikus kavatsatakse see teha obligatoorseks.

Äriomanikul tuleb äriõpilasega sõlmida õppeleping (Lehrvertrag) ja et õpilasel oleks kasu sellisest lepingust ja ta selle alusel kantaks kaubanduskojas peetavasse äriõpilaste nimekirja (Lehrlingsrolle), siis peab säärane leping vastama riigimajanduskoja (Reichswirtschaftskammer) poolt koostatud musterlepingule. Õppeaeg kestab äris 3 aastat (erandjuhtudel võib seda lühendada 2½ aastale), kusjuures esimesed 3 kuud loetakse katseajaks ning selle aja kestel võivad mõlemad pooled lepingu lõpetada ilma ette ütlemata. Mainitud lepingus on üksikasjaliselt loetletud pere-mehe kui ka õpilase kohustused ja õigused, märgitud õpilase tasu ja puhkeaja normid, samuti lepingu ülesütlemise põhjused pärast 3-kuulist katse- aega jne. Pere-mees on kohustatud võimaldama õpilasele kutsekoolis käimist ja seda lugema tööajaks. Juhul, kui äriomanikul ei ole võimalik isiklikult teostada õpilase väljaõpet, ja see on harilik nähtus suurtes ettevõtetes, siis on ta kohustatud määrama selleks ülesandeks kohase ja vilunud äriteenija, kelle nimi ja tegevus äris märgitakse õppelepingusse. Väga oluline on siinkohal märkida, et õpilast tuleb rakendada ainult nende töödele, mis on seotud tema kui tulevase kaupmehe abilise kutsega, ega tohi anda talle selliseid ülesandeid, millel pole midagi ühist tema õppealaga (näit. rakendamine koduse majapidamise töödele). Samuti peab õppinud äriteenijate ja õpilaste arvuline vahetõrge äris olema normaalne, sest suhteliselt liig suur õpilaste arv äris võib mõjuda takistavalt nende väljaõppele.

See hoiab ka ära nähtuse, kus odava õpilaste tööjõuga püütakse ettevõtte võistlusvõimet tõsta, kahjustades sellega teisi korralikke ettevõtteid.

On kõnesolev õppeleping sõlmitud, siis tuleb see registreerida kaubanduskojas. Sellel registreerimisel on suur tähtsus, sest ainult need äriõpilased lastakse kaupmehe abilise eksamile, kes on kantud koja juures peetavasse äriõpilaste nimekirja, n.-n. Lehrlingsrolle'sse.

Õppekäigu kohta ülevaate saamiseks antakse igale õpilasele n.-n. õppevihik (Lehrheft), kuhu õpilane on kohustatud iga poolaasta järele tege-

ma vastavad märkmed õppekäigu üle, milliseid omalt poolt tähendab teda juhtiv peremees või äriteenija.

Huvipakkuv võiks olla allpool näitena toodud äriõpilase õppekava ja e k a u b a n d u s e s :

I õppeaasta: ülevaade äris müügil olevate kaupade kohta; mitmesugused käigid äri ülesannetes (ostjaskonna juure, pank, postile jne.); kaalude ja mõõtudega tutvumine; kaasaaitamine dekoreerimisel; tutvumine kauba müügiga, käitumine ostjaskonnaga; inventuuri juures kaasatötamine; eriajakirja lugemine.

II õppeaasta: täiendumine kaubatundmises; lihtsamad kontoritööd, tutvumine lihtsamate õiguslike küsimustega (nagu posti- ja kauba- saate määrused jne.).

III õppeaasta: õpilasele antakse juba teatav iseseisvus, pannakse enam rõhku kontoritöödele (raamatupidamisele ja kirjavahetusele), süvendatakse teadmisi kaubatundmises, tutvutakse kauba siseseostuga ja kalkultatsiooniga, kauba müügiga, ostjaskonna nõuandega; edasi kaasatötamine hinnakirjade ja kataloogide koostamisel; tutvumine maksuseadustega, vekslidõigusega, sotsiaalkindlustusega, palgaküsimustega jne.

Õppeaja lõpul on äriomanik kohustatud õpilase saatma kaubanduskoja juures peetavale kaupmehe abiliselt eksamile.

Nimetatud eksam peetakse 2 korda aastas, igal kevadel ja sügisel, vastava eksamikomisjoni ees. Eksamikomisjon koosneb eesistujast ja kolmest liikmest, eesistujaks on kas mõni äriettevõtte juhataja (resp. omanik) või mõni kaubanduskoja juhtivam ametnik, kaasistujateks on samuti mõni ettevõtte juhataja, üks äriteenijaskonna esindaja ja üks kutse- või erialalise kooli õpetaja.

Eksamil peab õpilane tõestama, et tal on vähemalt põhjoontes tuttavad kaupmehe kutse nõuded ja et ta oleks tarbe korral võimeline tegutsema ka mõnel teisel kaubanduslikul alal, peale selle, milles ta on saanud oma väljaõppe. Üldnõue eksami suhtes on veel see, et eksam ei tohi olla koolieksami kordamine.

Eksam on kirjalik ja suuline toodud õppekava ulatuses. Suuline eksam peab sündima vaba jutujutamise näol eksamineerija ja eksamitegija vahel, on keelatud liialdused igasuguste rist- ja keerdküsimustega, samuti liigsete detailide kohta. Peetakse veel soovitavaks, kus see vähegi võimalik, et suuline eksam toimuks mõnes ärilises ettevõttes, kus õpilasel temale tuttavas miljöös on võimalik paremini oma võimeid esile tuua. Kuid ka kodade juures on olemas hästi

korraldatud n.-n. musterkauplused, kus on kasutada vastavad kaupaproovid või nende imitatsioonid, nii et see tihti võib eduga asendada tõelist ettevõtet.

Õppeaja lõpetanud ja eksami sooritanud õpilane saab kaubanduskojalt vastava tunnistuse, n.-n. Kaufmannsgehilfenbrief'i, mis võimaldab temal edaspidi tegutseda kaupmehe abilisena, s. o. äriteenijana, kontoriametnikuna jne. On ta tegutsenud vähemalt kaks aastat kaupmehe abilisena, siis ta võib ka avada iseseisva äri, ilma et tal tarvitseks veel sooritada erilist eksamit. Pealeselle on kaupmehe abilise eksami sooritanud isikul õigus saada mõnevõrra kõrgemat palka kui sellist kutsetunnistust mitteomajal.

On mõni õpilane eksamil läbi kukkunud, siis selgitab koda selle põhjusi, tarbe korral uurides väljaõppe tingimusi vastavas äris ja juhtides äriomaniku tähelepanu ilmsikstulnud puudustele. Ilmneb aga, et teatava äri õpilaste hulgas on lähikukkumiste protsent liig suur ja et see nähe on korduv ning tingitud äriomaniku või tema kaastöölise süüst, siis võidakse sellisel äril keelata tulevikus õpilaste pidamine üldse. Sellest näeme, et kaubanduskojad on kaupmehe ettevalmistamisele suurt tähelepanu kinkimas.

Analoogiliselt jaekaubandusele sünnib õpilaste ettevalmistus suurkaubanduses, panganduses, kindlustusalal jne., kus kõik vastavate alade õpilased peavad sooritama eksami kaubanduskoja juures, enne seda läbi tehes praktilise õppeaja vastavas ettevõttes ning teoreetiliselt end täiendades kutsekoolis või kursustel.

Veidi teissugune on raamatupidajate (vannutatud) ja Wirtschaftstreuhand'ite (vannutatud ekspertide) ettevalmistus. Need on samuti kohustatud tegema oma kutseeksami majanduskoja juures, kuid enne seda peavad nad oma alal olema tegutsenud teatava aja praktiliselt; ka on nende suhtes üles seatud erinõudmised ja ka eksamikava on palju laiem.

Kokku võttes võib kaubandusliku kutseoskuse kohta Saksamaal märkida järgmist:

1. Kaubandusliku kutseoskuse omamine on kohustuslik jaekaubanduses iseseisvalt tegutsevatele kaupmehele ja vannutatud raamatupidajale ning vannutatud ekspertidele; seni osalt kohustuslik aga kaupmehe abilistele, nagu seda on müüjad, samuti kontoriametnikud ärides, pankades, kindlustusseltsides j.t. ettevõtetes. On ainult lähema tuleviku küsimus, millal kutseoskuse resp. kutsetunnistuse omamine tehakse kohustuslikuks kõigile majandusalal tegutsejale.

2. Kaubandusliku kutse ettevalmistus sünnib praktiliselt ettevõtetes ja teoreetiliselt kutse- ja ametikoolides või erilistel kursustel. Pearõhku pannakse praktilisele ettevalmistusele.

3. Üldine järelevalve ja suuna andmine majandusliku kutseoskuse alal on majandusministeriumil, kuna tegelik kaubandusliku kutseoskuse korraldus ja ülalt antud juhiste täitmine on usaldatud peamiselt kaubanduskodade hoole.

4. Kuigi ettevalmistus sünnib peamiselt erialade järgi, on siiski märgata püüdu hoiduda kaubanduslikul kutsealal liigest spetsialiseerumisest kitsal alal, eriti tulcb seda rõhutada müügipersonaali ettevalmistusel jaekaubanduses.

Kõigest eeltoodust väärivad esiletõstmist kaks asjaolu, ja nimelt majandusliku kutseoskuse tegeliku korraldamise usaldamine majandusringkondade eneste kätte ning teiseks, mis ei ole vähem tähtis, puudub täiesti asjata liigitamine kaubanduslike kutsete nimetustes, kuna tegemist on ainult äriõpilasega ja kaupmehe abiliselega. On keegi omandanud kaupmehe abilise kutse, on tal vastavalt oma võimetele ja ettevalmistusele tee lahti edasijõudmiseks, ilma et tal tuleks veel püüda omada mingit kraadi, nagu „vanem õppinud kaupleja“, „vanem õppinud majandusametnik“ jne., mida millegipärast tarvilikuks peab meie Majandusliku kutseoskuse seaduse kava. **Al. Paulus.**

Kaubandusettevõtete „surevus“

Iga kaubandusettevõtte kujutab endast elavat organismi, tehes läbi oma tegevuse dünaamikas kõik elava organismi arengu staadiumid: sünni, tõusu küpsenud meheikka, püsimise selles eas ja surma. Vahepeal ettevõtte põeb „lastehaigusi“ ja mitmesuguseid teisi tõbesid, mis võivad ta viia vara hauda. Ettevõtte „täismehel“ eas püsimise kestus on sellest, kuivõrd hästi hooldatakse ta hügieeni ja tegevuse korrapärasuse eest. Huvitav oleks koostada ülevaade meie kaubandusettevõtete surma põhjustest ja vanadusest. Seda tuleks teha mitte ainult tühise uudishimu pärast, vaid selleks, et teha kindlaks sagedamini esinevad haigused, mis põhjustavad kaubandusettevõtete kokkuvarisemisi, ja saadud diagnoosi põhjal astuda võitlusele nende haigustega. Kahjuks pole meil säärast sisulist uurimist veel teostatud, kuigi kaubandusettevõtete dünaamika leiab peegeldust Kaubandus-tööstuskoja äride registris. Äride registri näol Kaubandus-tööstuskoda täidab siin teataval määral perekonnaseisuameti kohuseid, kes registreerib kõik muudatused, mis toimuvad kaubandusettevõtete peres. USA-s esimene säärane sisuline uurimine viidi läbi Nyströmi poolt Oshkoshis, Wisconsinis osariigis, juba 1911.—1912. a. Nyström tegi kindlaks, et Wisconsinis osariigi oludes kaubandusettevõtte keskmiseks elueaks on 6 aastat. Kõige sagedamini esinesid surmajuhumid esimesil tegevusaastail. „Surnud“ ettevõtete hulka Nyström arvas ka need ärid, kes likvideerisid oma tegevuse vabatahtlikult või omaniku surma tõttu. Märksa laiemat uurimist sama sihiga teostas

USA-s Buffalo ülikool jaekaubanduses üksikute kaubandusarude kohta. Alltoodud tabelist nähtub äride „surevuse“ protsent USA jaekaubanduses.

Jaekaubandusettevõtete „surevus“ USA-s 1918—1928.

Likvideeritud ettevõtted protsentides üldarvust.

Aastad	Rohukaupl.	Metall-esemetekaupl.	Toiduainetekaupl.	Jalanõudekaupl.
1	—	—	—	—
2	26,6	34,5	60,0	43,8
3	34,6	49,3	73,8	47,8
4	44,8	59,0	81,7	57,4
5	50,0	61,9	84,9	74,2
6	52,9	63,9	87,3	76,8
7	58,2	72,8	89,8	80,9
8	61,1	79,5	92,1	82,5
10	71,4	87,0	95,0	82,5

Nagu tabelist nähtub, esineb „surevus“ kõige harvemini rohukauplustes ja kõige sagedamini toiduainetekauplustes (teatavasti toiduainetekauplused nõuavad vähem kapitali ja neid avavad tihti isikud, kes ei oma kutsealalist ettevalmistust). Üle poole toiduainetekauplustest ei elanud kauem kui 5 aastat. Ka rohukauplustest ainult 29% suutis tähistada oma 10-a. tegevuse juubelit. Metallesemete- ja jalanõudekaupluste eluga püsib enam-vähem ühel tasemel. Siin tuleb tähendada, et ärid, kes sooritavad rahuldavalt 10-aastase katseperioodi, jäävad püsima kauemaks ajaks. Need on ettevõtted, kes on suutnud saavutada klientide poolehoiu oma soliidsuse ja kauba kvaliteediga.

1929. a. USA kaubanduskoda selgitas jaekaubanduses ettetulevate sundlikvideerimiste põhjusi. Saadud andmete põhjal tehti kindlaks, et kõigist likvideerimisjuhtumest äritegevuse lõpetamise põhjustas 79% äriomanik ise ja 21% langes teistele, objektirvsetele, põhjustele. Sellest 79%-st 37,2% langeb kapitali puudusele, 31,4% kutse-celduste puudusele, 4,9% vilumatu- sele, 2,1% ettevaatamatule võlgumüügile, 1,7% raiskamisele, 0,9% lohakusele, 0,5% pillamisele ja 0,3% spekulatsioonile.

Ülejäänud 21% põhjustest, mis ei olenenud

ettevõtte omanikust, 15,6% langeb looduse ja tcistele katastroofidele, 3,9% ägedale konkurentsile ja 1,5% klientide kuritahtlikule pankrotile. Kõik need protsentuaalsed andmed ei pretendeeri muidugi täpsusele, sest et äride likvideerimist võib põhjustada veel kümnekond teisi põhjusi, kuid üldjoon on siiski õige. Ettevõtete surma põhjusteks USA oludes on ja jäävad kapitali puudus ja vähesed kutsealalised teadmised ja eeldused. Arvatavasti meiegi oludes need põhjused osutuvad tooniandvaiks.

V. Peil, kaub. ins.

Markartiklid Rootsis

Markartiklite mõiste alla käivad kaubad, millele pakendeile valmistaja, grossisti või sisseostuettevõtte poolt on märgitud hind, millest odavamini kaupa üksikmüügil müüa ei tohi. Enamiku markartiklite jaoks antakse valmistajate või grossistide poolt pealeselle veel erilised hinnakirjad, millel hinnad on ära märgitud. Samuti avaldatakse need hinnad üldiseks teadmiseks ajalohtede kuulutustes.

Vanimad markartiklid Rootsis on keemilis-tehniliselt alalt. Nende artiklite vabrikandid on aastakümnete jooksul sisse töötanud erilised margid ja nõudmine nende järele hoitakse elavana kestva ja mõjuva värbamise teel. Need markartiklid, mida müüvad niihästi eraväikekaupmehed kui ka tarvitajateühingud, välja arvatud kauplused, kus kõik kaubad müüakse ühesuguse hinnaga, tingivad võrdlemisi kõrget hinda. Seda põhjendatakse sellega, et tegemist on kvaliteetkaupadega, mille hindadesse on sisse kalkuleeritud tunduvalt kõrgeid reklaamikulud. Väikekaupmehed saavad markartiklilt võrdlemisi kõrget kasu, mis pärast need mängivad väikekaubanduses tähtsat osa, seda enam, et väikemüügi kasud mõnedelt tähtsatelt tarbeainetelt, nagu suhkur, jahu, või jne., on järjest kahanemas.

Nimetatud markartiklid on müügil, nagu juba eespool tähendatud, niihästi eraärides kui ka tarvitajateühinguis, mis pärast neile tehtav reklaam ei osutu reklaamiks väikekaubandusele. Era-kaupmeeste seisukohalt vaadatuna on see muidugi teatavaks halbuseks. Teiseks puuduseks on asjaolu, et tarvitajateühingud viimasel ajal müüvad markartikleid alla kindlaksmääratud hinda, kasutades markartikleid ligiõmbabinõuna, ja on isegi olnud juhtumeid, kus tarvitajateühingud pakkusid markartikleid 10—20%

alla vabrikantide poolt kindlaksmääratud hinna. Muidugi teada on markartikleid alla õige hinna müüdnud ka vähemkorralike era-kaupmeeste poolt ja mõnel pool olid isegi kõik jällemüüjad olude tõttu sunnitud seda tegema. On endastmõistetav, et sellega kõigutati lugupidamist nende kaupade vastu. Markartiklite hindadele on püütud muretseda ka seaduslikku kaitset, kuid need püüded on paraku jäänud tagajärgedeta. Seepärast ei olnud teist teed kui alata koostööd vabrikantide, suur- ja väikekaupmeeste ja nende organisatsioonide vahel, et uuesti tõsta markartiklite hindade vastu vajalist lugupidamist. Väikekaupmehed nõuavad ilmingimata, et vabrikant hoolitseks kindlaksmääratud hindadest kinnipidamise eest. See koostöö markartiklite hindade kasuks on viimasel ajal omandanud kindlama kuju. Vabrikandid on kogunud jällemüüjailt kohtadel kirjalikke nõusolekuid, millega need kohustuvad väljalülitamise ja trahvimaksu kartusel kinni pidama kindlaksmääratud hindadest. Tarvitajateühingud ei tahtnud algul end selle nõudmise alla painutada, mille tagajärjeks oli, et rootsi tarvitajateühingute pealiit (Kooperativa Förbundet) ja tarvitajateühingud, kes olid neid kaupu müüdnud alla kindlaksmääratud hinna, müügi võrgust välja lülitati. Sama korraldus tabas ka neid tarvitajateühinguid, kes küll ise hindadest kinni pidasid, kuid olid kaupu edasi müüdnud hindu mittepidaavale ühinguile. Püüti jälgida kaupade liikemisteid sellega, et varustati pakendid eriliste märkidega. Sel teel saavutati olukord, et alla hinna müügid lõppesid suuremas osas müügikohtades ja praegu peetakse hindadest, niipalju kui see puutub keemilis-tehnilistesse saadustesse, üldiselt kinni ka tarvitajateühinguis.

Täieliselt toiduainete alasse kuuluvad kaubad müüakse nüüd ikka enam pakendens ning peale-

trükitud hindadega. Siin juhtub ikkagi veel üsna sagedasti müüke alla märgitud hinna ja paljudel juhtudel puudub valmistajail tahe kui ka oskus hindadele muretseda vajalist respekti.

Nagu juba öeldud, ei pea markartikleid kauplused, kus kõikidel kaubaliikidel on üks ja sama hind. Neil on omad margid ja erisordid, mis saadetakse müügile palju odavamini kui harilikud markartiklid. Kui ostjaskond eraäris hambapastatuubi eest peab maksma 1 krooni, siis võib ta kauplustes, kus kõikidel kaupadel on üks ja sama hind, säärase tuubi osta 50 ööri eest. Teadagi võib sel juhul seletada, et ühekroonim hambapasta on headuselt parem kui 50-öörine, kuid on siiski küsitav, kas suudetakse pikapeale seda iseenesest suurt hinnavahet õigustada kauba headusega. Seepärast peavad erakaupmehed peale kallite markartiklite harilikult müügil ka nende kaupade odavamaid sorte.

Üha enam on läbi löönud vaade, et kasutotavad on erilised markartiklid, mis on müügil ainult teatavates erikauplustes. Võib-olla on üldiste markartiklite parimad päevad juba seljaga. Nende asemele tulevad ehk järjest rohkem o m a d margid.

Rootsis valmistavad mõned elatisevahendite vabrikud markartikleid, mis on müügil ainult eraärides. See käib näiteks margariini ja rea konservide kohta. Mõnedel sisseostuettevõtetal, nagu „Hakonbolaget“ ja „Aktiebolaget Speccristernas Varuinköp“, on pealeselle olemas omad margid, mis valmistatakse nende ettevõtete arvel. Need markartiklid on saadaval üksnes nende sisseostuettevõteteaga liitunud ärides. Omad markartiklid pakuvad kaupmehele kahtlemata tunduvald paremusi. Vabrik, kes toodab seda liiki markartikleid, laseb kogu oma toodangu turustada väikekaupmeeste kaudu. Ajalehtede kuulutuste kui ka muu reklaami kaudu tehakse teatavaks, et need markartiklid on saadaval ainult eraärides. Selle läbi saavutavad erakaupmehed suure paremuse, et nad võivad ainuõigusega pakkuda head markartiklit ega ole hindade rikkumiste mõttes segatud konkureerivate äridega. Eriti hoolas on reklaam, mis tehakse sisseostuettevõtete poolt nende eneste markidele. See reklaam tuleb muidugi kasuks nendele äridele, kes on ühinenud vastava sisseostuettevõteteaga. Niisugune, ühest keskkohast moodsal viisil teostatud reklaam on silmanähtavalt mõjuvam kui reklaam, mis jõuab teha üksik väikekaupmees oma kaupadele.

Tuleb arvata, et Rootsis valitsevad varem või hiljem turgu omad margid. Edaspidine areng viib ehk etteaimamata kiirusega asja niikaugemale,

ERA

SÜGISUUDISEKS

**moodsaid daamide
kleidi- ja mantli-
riideid,**

**härrade ülikonna-
ja palituriideid.**

Et Teil oleks võimalus aegsasti ja rahulikult kaaludes täiendada oma sügisriietust, oleme varakult varustanud oma riidekauplused kõigi sügishooaja uudiskaupadega.

**A
S „TEKLA“**

riidekauplused

Tallinn, S. Karja 15;
Pärnu mnt 6;
Estonia pst. 11.

Haapsalu, Kuressaare, Mustvee, Narva, Petseri, Pärnu, Rakvere, Valga, Viljandi, Võru.

Jälgige uudisväljapanekuid meie kaupluste vaateakendel!

et tarvitajateühingul on omad margid, kauplustel, kus kõik kaubad on müügil ühe ja sama hinnaga, omad margid ja erakaubandusel omad margid. Sellega siis varustajal kahaneksid võimalused ühtaegu varustada kõiki neid äriühike. Markartiklite arengut oma markide suunas soodustas eriti tugevasti teguvõimas propaganda, mida tegid „Hakonbolaget“ ja „Aktiebolaget Speceristernas Varuinköp“ nende kaupade heaks. Uuemal ajal aga tuleb vabrikantide juures

kuuldavale soov, et kaubal peab leiduma tootja märk, aga mitte sisseostuettevõtte oma. Vabrikandid ei taha heameelega valmistada mark-artikleid markidega, mis vabriku omadest erinevad, kuna paljud suurettevõtted, mis ei tegutse sisseostuettevõtteina, on esinud nõuetega, et ka neile valmistataks erilised markartiklid. Vabrikandid on arvamisel, et seeläbi märkide arv kasvab väga suureks ja vabrikud satuvad liialt suure sõltuvusse oma jällemüüjaist.

Kaubanduskomitee seadus

„Riigi Teatajas“ nr. 80 s. r. on avaldatud Vabariigi Presidendi poolt dekreedina antud Kaubanduskomitee seadus, mis astub jõusse avaldamisega.

Kaubanduskomitee seadus on antud väliskaubanduse korraldamiseks ja komitee tegutseb Majandusministeeriumi juures, andes kaupade sisseveoks lubasid ja korraldusi valuuta liiklemise kohta. Samuti avaldab komitee arvamisi meie ekspordi korraldamise küsimusis.

Kaubanduskomitee moodustub Vabariigi Presidendi poolt määratud komitee esimehest ja 8 liikmest, kelle hulka kuuluvad Majandusministeeriumi kaubandusosakonna ja tööstusosakonna direktor, põllutööministri abi, Välisministeeriumi

väliskaubanduse osakonna direktor, Eesti Panga president või tema poolt asendajaks määratud esindaja, kaks Kaubandus-tööstuskoja esindajat, kaks Põllutöökoja esindajat ja Ühistegevuskoja ühiskaubanduse sektsiooni esindaja, kelle majandusminister määrab kodade juhatuste poolt esitatud kandidaatide hulgast.

Kaubanduskomitee esimees ja liikmed annavad ametisse astumisel kirjaliku töötuse tähtaegselt oma parima arusaamise järgi nende peale pandud ülesandeid ja mitte võtta osa küsimuste otsustamisest, millest nad võiksid isiklikult huvitatud olla.

Kaebuste korral komitee tegevuse peale, mis esitatakse majandusministrile, on ministri otsus lõplik.

Linahindade noteerimise komisjoni liikmeid

20. septembril s. a. olid lina väljaveo firmad Kaubandus-tööstuskojas koos, et valida esindajad Tallinna Börsikomitee juures asuvasse linahindade noteerimise komisjoni. Esindajad valiti järgmiste lina väljaveo firmade poolt:

Malcolm ja Ko, A/s. Wishaw ja K. K. „Estonia“, igalt firmalt üks esindaja. Lähemal ajal valitakse ka Kaubandus-tööstuskoja esindajad sellesse komisjoni.

Äride regîster

septembrikuu esimesel poolel

Registreeritud uued firmad:

1. A. A m o n, Tartu, Raekoja 56—8, trikoopesu pakkumine äridesse, ärip. August Amon.
2. Antiikasjad „Kuldala“, S. A p a n a n s k i, Tallinn, Vanaturu kael 6, juhuslikkude antiik-asjade ost-müük, ärip. Salman Apananski.
3. E. A r u m ä e, Nõmme, Ülemiste 1, toiduainetekauplus, ärip. Erna-Elfriede Arumäe.
4. J. A u a, Tallinn, Imanta 31, pudukauplus, ärip. Ida Aua.
5. E. B l u m, Tallinn, Pääsukesse 4—10, pealse-tööstus, ärip. Elhone Blum.

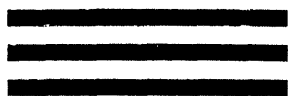
6. „Kivinõu“ Blumer & Ko, Tallinn, Välja 12, savitööstus, usaldusühing, täisosanik Peeter Blumer, osakapital Kr. 750.—
7. A. E i s t, Tallinn, V. Patarei 11, toiduainete-kauplus, ärip. Alma Eist.
8. M. G l ü c k, Viljandi, Uku 11, toiduainete-kauplus, ärip. Marie Glück.
9. Kaubandusühing „Farmanil“ K. I l j a ja Ko, Tallinn, Pikk 41, import-eksport (aniliinvärv-vid ja keemiaained), usaldusühing, täisosanik Kusta Ilja, osakapital Kr. 3.000.—
10. Kangakudumisetööstus „Poteve“ N. I l u - m e t s, Nõmme, Pärnu mnt. 56, siidriide ku-dumine, ärip. Nikolai Ilumets.

11. L. Johanson, Tallinn, Kaupmehe 20, toiduainetekauplus, ärip. Leida Johanson.
12. Karl Jäger, Tartu, Uus 27, lihakauplus.
13. Hilda Kaim, Tartu, Riia 17, jalanõudetööstus.
14. A. Kalve, Tallinn, Müürivahe 19, nõõri- ja sadulsepatarvete eriäri. Ärip. Arnold Kalve.
15. J. Karro, Kallaste, Kiriku 5, jalanõudekauplus, ärip. Johannes Karro.
16. Adolf Laas, Laeva v., veoäri.
17. H. Lepik, Tartu, Meltsiveski 80, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Herta Lepik.
18. J. Lindmäe, Jõgeva v., Eristvere k., viljaostuäri, ärip. Johannes Lindmäe.
19. J. Lõhmus, Kuressaare, Rackoja 1, segakauplus, ärip. Julius Lõhmus.
20. Alice Martens, Pärnu, Jannseni 46, toiduainetekauplus.
21. Söögisaal V. Meejärv, Tallinn, Dunkri 6, ärip. Vally Meejärv.
22. Anton Mei, Petseri, Poska t. 8, tee- ja söögi-maja.
23. Kaubandus-tööstusaktiaselts „Mercantile“, Tallinn, Vabaduseväljak 3, autode, nende osade ja tarvetega kauplemine. Juhatuse liikmed Romulus Aavakivi, Votele Org, Jüri Puhu ja Johannes Vendelin, asjaajaja-direktoriks Votele Org, põhikapital Kr. 50.000.—.
24. Jõgisoo jahuveski Rud. Niibo, Saue v., Jõgisoo as., ärip. Rudolf Niibo.
25. Julie Pill, Martna v., Ehmja as., segakauplus.
26. M. Pärn, Viljandi, Kauba 11, toiduainete-kauplus, ärip. Marie Pärn.
27. V. Rattenberg, Tartu, Kauba 13—14, pealishatööstus, ärip. Wulf Rattenberg.
28. H. Rohtlaid, Viljandi, Ilmarise 22, toiduainetekauplus, ärip. Hilda Rohtlaid.
29. J. Roodemann, Tallinn, Aia 2, autokummide vulkaniseerimise töökoda, ärip. Julius Roodemann.
30. A. Rosin, Laius-Tähkvere v., Sadala k., isiklik agent raadio alal, ärip. Aksel Rosin.
31. Saaroja & Ko, Tartu, Narva 63, vilditööstus; täisühing, täisosanikud Roos Saaroja ja Märt Kivimäe, ühingu osakapital Kr. 500.—.
32. Isak Saagal, Tallinn, Klaasingi 3-a—8, pealse-tööstus.
33. Milja Sellendi, Tallinn, Pärnu 6, lilleäri.
34. Väarvi- ja kosmeetikakauplus „Fekla“ K. Sieberg, Tallinn, Magasini 13, ärip. Klara Sieberg.
35. N. Sillard, Tallinn, Roopa 1, pudukauplus, ärip. Nadežda Sillard.
36. Kauplus A. Sinilaid, Kõrgessaare v., Luidja, toiduainete- ja õllekauplus, ärip. Arvo Sinilaid.
37. Tatjana Talu, Pärnu, Kuninga 34, pudukauplus.
38. R. Timusk, Tartu, Võru 51. nahaladu, ärip. Rudolf Timusk.
39. Albert Toots, Kudina v., Maarja-Magdalen, mootor-jahuveski.
40. Richard Tubala, Tallinn, Vana-Kalamaja 26, jalanõudekauplus.
41. S. Vainu, Viljandi, Tartu 45, toiduainete-kauplus, ärip. Salme Vainu.
42. Valdas ja Rooväli, Tartu, Uecturu 1, rohu-, väarvi- ja chitusmaterjalikauplus; täisühing, täisosanikud Aleksander Valdas ja August Rooväli, osakap. Kr. 2.000.—.
43. J. Valdmees, Tallinn, Israeli 21, toiduainetekauplus, ärip. Johannes Valdmees.
44. A. Veldermann, Tallinn, Kuninga 3, harja- ja pintsli-tööstus, ärip. Arthur Veldermann.
45. Marta Viigimäe, Tartu, Suur-Kaar 51, toiduainetekauplus.
46. J. Väärssi, Tartu, Vene 10, toiduainetekauplus ühes õllemüügiga, ärip. Juhan Väärssi.

Registreeritud muudatused:

1. Jeruhom Asnovitš jätkab äritegevust avades Tallinnas, Vene 17 pappkarbitööstuse firma all: Pappkarbitööstus „Asna“ J. Asnovitš.
2. Maksujõuet. tunn. A/S „Astoria“ konkursivalitsus kinnitatud koosseisus: esimees v. a. Richard Käsper, liikmed Voldemar Kruustük ja v. a. Kustav Kurg.
3. Aleksander Edelkind jätkab äritegevust avades Tartus, Söögiturg 1—8 pealishatööstuse firma all „A. Edelkind“.
4. Aleksander Eek'i koloniaal- ja veinikauplus asub Tallinn, Tartu mnt. 18 (enne Tartu mnt. 19).
5. Helgi Eessalu toiduainetekaupluse asukohaks Pärnu, Kanaali 7 (enne Karuselli 25).
6. Eestimaa Ölikonsortsium, juhatuse asukohaks Tallinn, V. Karja 1—4 (enne Vaivara v., Sillamäe), prokuura antud Mathias Vesterbloom'ile.
7. Liisa Hamburg jätkab äritegevust avades Tallinnas, Veerenni 57, toiduainetekaupluse firma all „L. Hamburg“.
8. Nikifor Illopotovi riide- ja pudukauplus asub Kohtla-Järvel (enne Erra v., Kiviõlis).
9. Jaan Janson lõpetanud autokummide paranduse töökoja Tallinnas, Aia 2, tegutseb edasi autokummide, mootorrattakummide ja autotarvete müügi ning tehnilise büroo alal.
10. Heinrich Juhanson'i ees- ja perekonnanimeks Hendrik Juhanson ning tema Pärnus, Tallinna mnt. 5-a, asuva toiduainetekaupluse ja kohviku firmaks „H. Juhanson“.
11. Joosep Karjus jätkab äritegevust avades Tartus, Jänese 24, toiduainete- ja piimakaupluse firma all „J. Karjus“.
12. Aktiaselts Paberivabrik „Koil“, Tallinn, Viru 9, juhatusest surma läbi lahkunud Ernst Sporleder sen. ja Nikolai Riesenkaupff. Juhatuse liikmeteks valitud Ernst Sporleder jr., John Girard de Soucanton ja Axel Taube.
13. Kaubamaja Valter Kordes, Tallinn, Sakala 22, masinate- ja vineeriäri, kollektiiv-prokuura antud Harald Neupol'ile, kes on Tartu osakonna juhatajaks.
14. Markus Koslovsky kudumisetööstus asub Tallinn, Pikk 30 (enne Kopli 38).

BIRK'i

HINNAD MÕÕDUKAD!

VÄRVIMISETÖÖSTUS

APRETUUR, DEKATUUR, KEEMILINE PUHASTUS

OMAL ALAL MOODSAIM EESTIS

MAAKRI T. 23. TEL. 307-07

RAEKOJAPL. 13. TEL. 429-28

Keemiatööstus

TH. TIILMANN

Tallinn,

Tullika 11. Tel. 431-52

Soovitab oma tööstusest:

vankrimääret, tavotti, pesusoodat, rohelist seepi ja veesaapamääret „Hülge“

Kohale jõudnud

Inglise ja kodumaa

SÜGISUUDISED

Ülikonna-, palitu-, mantli- ja kleidiriided •

JULIUS ROSING & K^o

• TALLINN, S. KARJA 11. TELEFON 445-84 •

RÄTSEPAÄRI

JUL. KULL

S. KARJA 6-3. TEL. 468-37

Kohale jõudnud Inglismaalt
SÜGIS- JA TALVEHOOAJA UUDISKAUBAD

15. August Kraam jätkab äritegevust avades Tallinnas, Allika 14, lihakaupluse firma all „Aug. Kraam“.
16. Helene Lampe lõpetanud Palmse v., Võsul toiduainetekaupluse pidamise, kauplust Rakveres, Lai 3, peab edasi.
17. Eesti Selts „Lootus“, Tallinn, Tartu 22, lahkunud juhatuse liikmed Mart Murde ja Julius Rosenbladt; juhatuse liikmeteks valitud August Kanastik ja Osvald Unger mann.
18. Paul Lööve jätkab äritegevust avades Tartus, Kalevi 18-c toiduainete- ja piimakaupluse firma all „P. Lööve“.
19. Aleksander Martenson jätkab äritegevust avades rätsepatöökoja Tallinnas, Lai 4, firma all „Rätsepaäri A. Martenson“.
20. Vassili Matsalu lõpetanud Rakveres, Narva 18 kaltsude ostu-müügi äri ja avanud Tartus, J. Kuperjanovi 18, maiustuste- ja puuviljakaupluse firma all „V. Matsalu“.
21. Karl Mäe jätkab äritegevust avades Tartus, Liiva 1, toiduainete- ja piimakaupluse ühes õlle müügiga firma all „K. Mäe“.
22. Julie Märka lõpetas toiduainetekaupluse Nõmmel, Maasika 9 ja avas toiduainetekaupluse Tallinn, Viljandi 24.
23. Andrei Niimeister'i pruugitud mööbli ja riiete ostu-müügiäri asub Tallinn, Liivalaia 83 k. 8 (enne Liivalaia 95—2).
24. Paul Nurm lõpetanud toiduainetekaupluse Tartus, Vene 10 ja avanud kirjutusmaterjalija pudukaupluse Tartus, Riia 121-a.
25. Eesti Omavalitsuste ja Ühistegeliste Asutuste Kindlustus-aktiselts „Oma“ Tartu, Riia 35, lahkunud juhatuseliige Otto Pär lin, uueks juhatuseliikmeks valitud Heinrich Lauri.
26. Villem Ots avanud kirjutusmaterjalikaupluse Tallinn, Kentmanni 21 ning peab edasi kauplust Tallinn, Harju 44, firmaks on „V. Ots“.
27. „Olga Palmas“, kirjutusmaterjalikaupluse asukohaks Tartu, Ülikooli 32 (enne Võidu 2).
28. Tartu Triikpesu Vabrik Ilmar Paris, Paul Feldman ja Eduard Sirkel, Tartu, Söögi-turg 4, täisosanik Paul Feldman ühingu-st lahkunud. Firmaks jääb Tartu Triikpesu Vabrik E. Sirkel ja K. Jüriado.
29. Eduard Peitel'i liha- ja vorstikaupluse asukohaks Tartu, Narva 145 (enne Puiestee 54).
30. Juulia Peterson'i saapakauplus asub Tallinn, Laada pl. 201-a (enne nr. 166).
31. Ferdinand Pill jätkab äritegevust avades Pärnus, Karja 67, toiduainetekaupluse.
32. Anna Puk sing'u, kes peab Tartus, Kuperjanovi 15, pagari- ja kondiitriäri ja -tööstust, uueks perekonnanimeks on „Puic“.
33. Jüri Pärnpuu segakauplus asub Lihula v., Lihula alevik nr. 69 (enne Massu v.).
34. Miina Raav jätkab äritegevust avades Tallinnas, Uus-Kalamaja 37, lihakaupluse firma all „M. Raav“.
35. Johannes Raud lõpetanud kino „Skala“ pidamise Tallinnas, Vabriku 8, peab edasi kino „Kunglat“ Tallinn, Pärnu mnt. 41.
36. „Vedrutehas Joosep Rebane“, Tartu, Lao 2-a, äripidaja Joosep Rebane surnud, auto-vedrutehas pärimise teel üle läinud Elisabet Rebane'le, kes on ainuisiklikuks äripidajaks.
37. Peeter Rebane jätkab äritegevust avades puuhoovi Tallinnas, Toompuiestee 32.
38. Aleksander Reinkordt lõpetanud korgilao Tartus, Ülikooli 18 ja avanud Tartus, Rüütli 3 koloniaal- ja peenviinadekaupluse firma all „A. Reinkordt“.
39. Lidia Rüteli Tallinnas, V. Viru 6, asuva mocäri firmaks: Mocäri „Lydia“ L. Rütel.
40. Aleksander Sermat avanud Jõgeval, Suur 17, kardasjadekaupluse, samas asuvat plekisepatööstust peab edasi.
41. Vello Sildoja, Tallinn, Jakobi 25, lõpetanud loomade ja lihaga kauplemise ilma äri-ruumita ja avanud Tallinnas, Jakobi 25 liha-kaupluse.
42. Erna Suuder jätkab äritegevust avades Tallinnas, Tartu mnt. 8, kübaraäri firma all „E. Suuder“.
43. August Feder'i pruugitud asjade kauplus asub Tartus, Kaluri 6 (enne Auriku 1).
44. Oskar Temmer'i toiduainetekaupluse asukohaks Tartu, Herne 52 (enne Võru 57).
45. Adalbert Toomi vanaramatukauplus asub Tartus, Ülikooli 30 (enne Kalaturg 3), osakond avatud Tartus, Ülikooli 14.
46. Eduard Udel'i muusikariistadetoetuba asub Tartus, Fortuna 1 (enne Raekoja 4).
47. Karl Vei toiduainetekaupluse asukohaks Tallinn, Liiva 13 (enne Liiva 12).
48. Amalie Värnik'u toiduainete- ja piimakauplus asub Tartus, Raua 12 (enne Valga, Kesk 2).

Firma tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. A. Assor, Tartu, Kalevi 70, toiduainete- ja piimakauplus õlle müügiga.
2. Eesti Akadeemiline Kutseõigusliste Kunstnikkude Koondis, Tallinn, Kuninga 5, tarbekunsti ateljee.
3. Ernst Grandberg, Kaarepere v., Udrike k., vesiveski.
4. Zinaida Grünberg, Tallinn, Imanta 31, pudukauplus.
5. Jaan Jõesaar, Tallinn, Tartu mnt. 6, import-eksportäri.
6. J. Kraubner, Tallinn, Roopa 1, pudukauplus.
7. E. Kenke, Tartu, Holmi 7, sugadetoöstus.
8. J. M. Koiu, Tartu, Meltsiveski 80, toiduainetekauplus.
9. D. Kriisa, Tartu, Suur-Kaar 51, toiduainetekauplus.
10. L. Kristjansen, Tallinn, Kaupmehe 20, toiduainetekauplus.
11. Ernst Lillioja, Nõmme, Põllu 39, kudemisetoöstus.
12. M. Lohvart, Tallinn, Viljandi 24, toiduainetekauplus.
13. E. Loida, Tallinn, Kauba 3, lihakauplus.

14. Söögisaal „Lemmik“ V. L ä h e b, Tallinn, Dunkri 6.
15. Johan M i t t, Viimsi v., Pirita, puuvilja, maiustuste ja karastavate jookide müük.
16. Heinrich M u r r o, Pärnu, Laatsareti 7, toiduainetekauplus.
17. Helmar M ö l d e r, Tallinn, Uus-Kalamaja 37, lihakauplus.
18. Pappkarbitööstus „Asna“ S. N a h b o, Tallinn, Vene 17—1.
19. Ü/Ü „Marcantile“ Votele O r g & Co, Tallinn, Gonsiori 17, mootorsõidukitega ja nende tarvetega kauplemine.
20. Mihkel P a i s o, Tallinn, Veerenni 57, toiduainetekauplus.
21. Gerda P i k k, Tallinn, Israeli 21, toiduainetekauplus.
22. L. P l a k s, Tartu, Rüütli 4, delikatesskauplus.
23. Aurujõuline savitööstus „Keramika“ B. P r u u b e r g, Tallinn, Mulla 8.
24. Pelagea S i n i l n i k o v, Tartu, Jänese t. 24, toiduainetekauplus.
25. A. T o o m, Viljandi, Ilmarise 22 (enne Kirikumõisa 32), toiduainetekauplus.
26. J. T r e i b e r g, Tallinn, Jakobi 25, liha-kauplus.
27. Ella T ä n n a, Nõmme, Ülemiste 1, toiduainetekauplus.
28. Linda U r i, Tartu, Riia 33, pesu- ja puduäri.
29. R. U r i t a m, Tallinn, Mulla 8, telliskivitööstus.
30. Pauline V i m b e r g, Vihula v., Vainopääl, pansion.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisa nr.	Elukoht
Peedu, Kustav ja abik. Karin-Erika	12. VII 38	R. T. lisa nr. 64 2. VIII 38	Tallinnas, Hõbe nr. 3—4
Jõers, Heimar-Voldemar ja			„ Tartu mnt. 56 - 8
Treier, Juta Gustavi t.	22. VI 38	—,,	„ Telliskivi tn. 11
Raudsep, Oskar-Gustav ja			
Zaharov, Evdokia	9. VII 38	—,,—	„ Kaupmehe nr. 5—14
Elu, Herbert-Rudolf ja abik. Linda	28. VI 38	—,,—	Läänemaal, Passlepa v.
Nurkse, Mihkel Gustavi p. ja		R. T. lisa nr. 67 12. VIII 38	
Tippi, Helene Gustavi t.	18. VII 38		
Saar, Aleksander-Eduard ja			Järvemaal, Lehtse v.
Puusep, Ekaterina	22. VI 38	—,,—	Harjumaal, Peningi v.
Iob (Hiob) Konrad ja		R. T. lisa nr. 68 16. VIII 38	Tallinnas, Heeringa 12—1
Veber, Ella, Ado t.	9. VIII 38		Tartus, Anne t. 18-a
Jänese, Elmar ja abik. Marie	18. VII 38	—,,—	Tallinnas, Tina 22—8
Saar, Elmar ja			
Puustusmaa, Armilde	7. VII 38	—,,—	Võrumaal, Haanja v.
Beresin, Dimitri ja abik. Anna	25. VII 38	—,,—	Tartus, Narva t. 107
Raadi, Eduard ja abik. Gerda-Elfriede	7. VII 38	—,,—	„ Riia t. 87
Puusepp, Johan ja abik. Ada Ado t.	11. VII 38	—,,—	Pärnus, Lina t. 13
Lainoja, Uko ja		R. T. lisa nr. 70 23. VIII 38	Tallinnas, Heeringa 6-a
Järv, Johanna	6. VIII 38		Nõmmel, Päikesest pst 49
Raid, Jüri ja		R. T. lisa nr. 74 2. IX 38	Tallinnas, Soo 6—6
Pilt, Anna	28. VII 38		Nõmmel, Harku t. 5
Kosjukin, Andrei ja abikaasa Alina	11. VIII 38	—,,—	Tallinnas, Vilmsi 7
Valt, Aksel ja abik. Lehti Augusti t.	15. VIII 38	—,,—	Konguta v. / Rasina v.
Raudsep, Ina ja		R. T. lisa nr. 75 6. IX 38	Tallinnas, Tehnika 16
Hellat, Artur	17. VIII 38		„ Kaarli pst. 9
Karjus, Peeter ja abik. Tatjana	28. VIII 38	—,,—	Valgemaal, Kuigatsi v.
Pachel, Ervin ja		R. T. lisa nr. 78 19. IX 38	
Daschke-Daschkeov, Marie	31. VIII 38		Nõmmel, Pikk t. 33
Sester, Johannes ja			Tartus, Kuperjanovi 38
Koni, Vilma	23. VIII 38	—,,—	Tartumaal, Valguta v.

Daamidele ja härradele vastavafud

üliriieie tellimiste äri

Vana Viru l. 7. Kõnekr. 419-67

Valmiskaubana daamidele modellmantleid
Härradele üliiriideid valmistame ainult kvaliteefkaubast

Järelmaks

Suurima austusega

Jaan Mäger

THOMAS CLAYHILLS & SON

TALLINN

Speditsioon-Laevaagentuurid-Prähtimised

Oma laod otseühenduses raudteega. Oma puksillraevad

Korralised laevaühendused:

Tallinn—Stokholm

Tallinn—Stettin

Telefon: 415-00

Kaupade osakond

Heeringad, sool, suhkur, riis, tõrv,
seebikivi, koloniaalkaubad. Öild

Kaupade eksport

Telefon 415-00

Telegrammi aadress: CLAYHILLS — TALLINN

Toiduainete turg

London. 23. IX 38.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

Iiri	sh. 92/—97/-
Daani	” 99/-
Hollandi	” 96/-
Eesti	” 93/-
Rootsi	” 96/-
Poola	” 93/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. n. = 225 kg
28. IX 38.

Northern Manitoba	sh. 31/1 ¹ / ₂
Rosario Santa Fe	” —

Jahu, kaal — 440 Ingl. n. = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 14/-
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg ” 6/9

Kaerad, ” ” ” ” = 50 kg ” 7/-

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 71/—72/—
Tows Soviet	” 75/—

Manchester.

Või,

Eesti	sh. 115/- — 117/-
Läti	” 115/- — 117/-
Soome	” 123/- — 125/-
Rootsi	” 122 ¹ / ₂ —124/-

Daani	sh. 136 ¹ / ₂ — 139/-
Uus-Meremaa, finest	” 121/-
” ” first	” 113/-

Hamburg.

Nisu, 24. IX 38.

Sisemaa, 50 kg eest	—
Manitoba I, cif 100 kg eest term.	\$ 3.18
Hard Atlantic	” 3.05

Rukis, 1000 kg eest.

La Plata, Hamburgis	sh. —
” ” Amsterdamis	” —

Suhkur,

23. IX 38.

toores	sh. 5/6—5/9
Belgia	6/10 ¹ / ₂
Tšehhi	” —
Poola	” 6/6
Hollandi	” 7/-

Riis, Burmah II. Rmk. 10.50

Või, Berliinis,

Deutsche Markenbutter	Rmk. —
Feine Molkereibutter	” —
Molkereibutter	” —
Landbutter	” —
Kochbutter	” —

Välisbörsid

	L O N D O N										
	15. IX	16. IX	17. IX	19. IX	20. IX	21. IX	22. IX	23. IX	24. IX	26. IX	27. IX
Frank . . .	178.31	178.31	178.31	178.31	178.31	178.35	178.41	178.53	178.53	178.62	178.62
Dollar . . .	4.8112	4.7993	4.8012	4.8056	4.8265	4.8212	4.8156	4.8006	4.7806	4.7587	4.7306
Rootsi kr. .	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.400	19.397	19.397	19.396	19.392
Daani kr. . .	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kr. . .	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901	19.901
Saksa mrk. .	12.020	12.010	12.—	12.010	12.065	12.062	12.055	12.020	11.990	11.950	11.990
Soome mrk.	226.75	226.75	226.75	226.81	226.75	226.75	226.78	226.78	226.84	226.87	226.81
Floriin . . .	8.9237	8.9212	8.9212	8.92	8.9231	8.9231	8.9215	8.9193	8.9237	8.9193	8.82
Liira	91.45	91.27	91.22	91.25	91.75	91.65	91.55	91.30	90.95	90.37	89.93
Helveetsia fr.	21.295	21.282	21.290	21.288	21.285	21.282	21.252	21.235	21.275	21.245	21.090
Tšehhosl. kr.	139.75	139.37	139.25	139.18	139.75	139.75	139.37	139.—	138.50	138.—	136.75
Belga	28.500	28.412	28.412	28.460	28.630	28.595	28.565	28.445	28.290	28.140	27.950
Peseeta . . .	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Silling	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Slott	25.50	25.50	25.50	25.56	25.56	25.56	25.56	25.56	25.25	25.12	25.06
Pengö	24.25	24.13	24.13	24.37	24.37	24.37	24.50	24.50	24.25	24.12	24.12
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon .	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—	29.—
Tšerv.	25.50	25.50	25.43	25.44	25.44	25.56	25.51	25.46	25.35	25.15	25.07
Höbe p. u. .	19 ^{9/16}	19 ^{7/16}	19 ^{9/16}	19 ^{1/4}	19 ^{1/4}	19 ^{1/4}	19 ^{5/16}	19 ^{3/8}	19 ^{7/16}	19 ^{7/16}	19 ^{1/8}
Kuld " " .	144 sh. 3 d.	144 sh. 8 ^{1/2} d.	144 sh. 9 ^{1/2} d.	144 sh. 7 d.	144 sh.	144 sh.	143 sh. 11 d.	144 sh. 6 d.	145 sh.	145 sh. 7 d.	145 sh. 6 d.
Plaati " " .	—	—	—	—	130.—	—	—	—	—	—	—

	B E R L I N										
	15. IX	16. IX	17. IX	19. IX	20. IX	21. IX	22. IX	23. IX	24. IX	26. IX	27. IX
Naelsterling .	12.030	11.995	11.99	12.005	12.055	12.055	12.060	12.150	11.975	11.925	11.925
Frank	67.45	67.25	67.25	67.30	67.60	67.60	67.60	67.30	67.10	66.65	66.80
Dollar	2.498	2.498	2.499	2.499	2.499	2.500	2.500	2.501	2.504	2.507	2.521
Rootsi kr. . .	62.02	61.84	61.82	61.79	62.15	62.15	62.17	62.93	61.73	61.47	61.47
Daani kr. . . .	53.71	53.55	53.53	53.59	53.81	53.81	53.84	53.64	53.46	53.24	53.24
Norra kr. . . .	60.45	60.27	60.25	60.32	60.57	60.57	60.60	60.37	60.17	59.92	59.92
Soome mk. . .	5.305	5.290	5.290	5.295	5.315	5.315	5.32	5.300	5.280	5.260	5.260
Floriin	134.80	134.45	134.38	134.58	135.13	135.13	135.18	134.68	134.18	133.68	133.72
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr.	56.50	56.50	56.50	56.50	56.62	56.64	56.67	56.58	56.50	56.50	56.50
Belga	42.20	42.21	42.21	42.21	42.17	42.14	42.19	42.16	42.31	42.32	42.63
Latt	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80	48.80
Eesti kr. . . .	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20	68.20
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused

28. IX — 1938.

	Kroonid.	Poolsöre	Kroonid
Nisupüül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):		Söre	100 kg. 43.—
„Sampo“	100 kg. 25.—	Manna	„ 43.—
„Kungla“	„ 33.—	Rukkijahu	100kg. 17.20—18.50
„Kalev“	„ 37.—	Rukkipüül	„ 26.00—27.00
„Eesti parem“	„ 41.—	Nisu pehme — söre	25.00—43.00
„Granular“	„ 38.—	Kaerahelbed	„ 32.—

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni pooli koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros). 21. IX 1938. a.

	Kroonid.		Kroonid
J. Puhk ja Pojad suurveski:		Raudplekk	100 kg 30.00—34.—
Jahud: rukki	100 kg 17.20—18.50	tsingitud	” 41.00—46.—
” püül	” 26.00—27.00	Raudtalad	” 19.00—19.50
nisu, pehme—sõre	” 25.00—43.00	Teras, talla, ree	” 29.—
Kaerahelbed (Herkulo)	1 kg —.32	vedru	” 32.—
A/S. Rotermanni teh.:		valu	” -90.—1.—
Jahud: rukki	100 kg 17.50	Malm nr. 2	” 9.—
” püül	” 26.00—27.00	Inglitina	” 410.—420.—
nisu, pehme — sõre	” 25.00—43.00	Seatina	” 40.00—45.00
Nisu	” 23.00	Vaskplekk, punane	” 180.—240.—
Rukis	” 17.00	Vaskplekk, valge	” 160.—200.—
Seemned: ristikehina, pun.hil.	” —	Tsinkplekk	” 75.—80.—
timuti	” —	Masinaõli	” 21.—22.—
Linaseemned, külvi	” —	Ameerika	” 21.—22.—
Herned, toidu, rohelist	” 23.00—30.00	Mootoriõli, Ameerika	” 38.00—70.—
Riis, Burma II	” 46.00—47.00	Poola	” —
Kartulitärklis „Supérieur“	” 25.—	Autoõli, Ameerika ja Daani	” 42.00—135.—
Siirup, kartuli, 42 ^o / ₁₀₀	” 28.00—30.00	A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-	
Glütikoos	” 28.00—30.00	teõli, tsistern.	1000 kg 65.00—70.—
Margariin, kodumaa,	” 72.50—80.00	Tsilindriõli, Ameerika	100 ” 30.00—50.—
Kakao, Hollandi	1 kg 1.80—2.40	Nafta, Vene	” 13.50—14.00
Eesti	” 1.00—2.30	Ameerika	” —
Kohv, Rio, Santos jne.	” 2.65—3.30	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid	” 14.00—15.00
Kesk-Ameerika sordid	” 4.75—5.75	Ameerika	” —
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon	” 5.60—6.—	Bensiin, Esimese Eesti Põlevkivi-	
Tee, laht., oranž Pekoe, Java	” 5.00—5.50	tööst. segabensiin, fr. Tallinn, netto ltr.	—32
Sidrunid	kast 30.00	Auto-bensiin	” —32
Suhkur, peenike, Inglise	100 kg 45.00—45.25	A/Ü. Eesti Kiviõli bensiin, „Estolin“,	
Poola	” 44.50—44.75	tsistern. tr. Tall. ühes teedemaks.	” —.32—-.34
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun		Bensiin, I s., välisbensiin	” —.34—-.35
Irboska ja Narva	” 2.50—2.70	Pesusooda, kodumaa	100 kg 8.50—9.00
Saksa, fr. Tallinn	” 2.35—2.50	Seebikivi	” 28.25—29.25
Vene	” 2.35—2.50	Värvid, nigros, vees sulav, vällam. 1 kg	6.50
Heeringad: Šoti „Matties“, Isort tünn	43.00—46.00	tsinkvalge, vällam. 100 ”	31.—45.—
„Matfulls“	” 44.00—48.00	tinavalge, ”	” 71.—75.50
Liha, sea, I sort	1 kg 00.72—00.85	ooker,	” 14—24.—
Liha, looma, I sort	” 00.41—00.60	Väetisained: Superfosf. Ingl. 18/20% 100 kg	—
Õlikoogid, linaseemne	100 kg —	Superfosfaat Rootsi	” 5.60
Sojatangud	” 15.75	Holl.	” 5.55
Nisukliid	” —	Vene	” 5.25—5.45
Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn	1000 kg 35.—	lahtiselt, fr. piir 100 kg	4.65
Kivisüsi, auru, fr. Tall.	” 28.—	Segafosfaat 22/23% 100 kg	4.55—4.65
Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg	50.—	Eesti isoforiit 25/27%	” 3.35
Kütteturvas (A/s. „Eesti Turbat.“)	” 10.—	Kaalisool 40%	” 11.70
Põlevkivi, netto	” 9.—	Lubisalpeeter 15 ^{1/2} %	” 14.75
Kütteõli, vaadi viisi, netto	100 kg 6.70	Tšiilisalpeeter 16% (ter.kujul.)	” 15.50
Raskeõli A. B. C.	” 8.00	Lubiammoonsalpeeter 20,5%	” 17.—
Estobituumen A. B. C. D. E. F.	tünnid br. ” 9.75	Välivelhupuumoonium 20,6%	” 15.—
netto	” 10.25	Nitrofoska (14:14:18%)	” 24.50
Asfaltmastiks	” 5.75	Põllukips, jahvat, fr. Irboska	” —
Katuselakk, vaatides, ” br.	” 10.25	Tsement,	
Fenolaat,	” 5.25	Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere	5.85
Karbolineum „Estokarbolineum“		paberkohtides	5.15
A. B. C. netto	” 8.75—11.75	Kriit, pestud	100 kg 4.00
Raulakk, netto	100 kg 16.75	Kivitõrv	” 14.00—22.50
Immutusõli D. C., netto,	” 7.75—8.75	Puutõrv	” 20.—22.50
Maanteeõli	” 7.00	Lubi, Tallinn,	1000 33.—
Viljapuu-karbolineum, netto	ltr 0.30	fr. Tamsalu	” 22.—
Mootorpetrooleum,	kg 0.15,5	Kips, krohvimise, fr. v. Irboska	” 30.—
Mootornafta	” 0.12,5	krohvimise, fr. v. Tallinn	” 42.—
Diiselnافتa	” 0.12,5	Telliskivi, I s. fr. Tallinna sadam 1000 tk.	48.—51.—
Putukamürk „Puttox“	” 1.50	Silikaat, I s., fr. vabrik	” 42.—
Raud, sordi	100 kg 21.00	Tulitikud, originaalkast (5000	
Raud, latt	100 kg 21.00	toosi)	kast 125.—
vits	” 26.00—33.—	Tallanahk, Eesti nahast	1 kg 2.30—2.70
		Tallanahk, Ameerika, I s.	” 2.60—2.90
		Linaseemneõli	100 kg 61.—

Värnits 100 kg — 61.—
 Piirit., eksp. (ekskl.v.) fob. Tall. hl/alk. 33.00-35.—
 Paber, rotatsiooni 100 kg 23.20
 Puuvillane riie, Bjas, netto . . mtr. 0.52-0.62
 " " Mitkal " " " 0.40-0.53,5

Lambavill 15. VIII 36. a.
 " I sort 1 kg Kr. 3.55
 " II " " " 2.80
 " III " " " 2.05

Või. — Tendents: vaikne. 19. IX 1938. a.
 1. sort 1 kg Kr. 1.66, mis on tuln. sisse 12. IX—18 IX 38. a.
 Lambaliha 21. IX 1938. a.

Eksporditava värske lambaliha hind Tallinna tapamajades headuse järgi 75—80 senti kg.

Peekonsigade nädalahinn. Tallinnas 16. IX 1938. a.
 Peekonsigade tapakaalud: 19.—25. 1938. a.

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60—72 kg	0.90	0.85		
55,5—59 "		0.85	0.81	Siseturu-
72,5—75 "				hinnad
75,5—80 "	0.81	0.77		

Elussigade hindadeks noteeriti:
 105—120 kg raskused 60 s. eluskaalu kg.
 121—160 " " " 64 " " "
 161 ja raskemad " 60 " " "

Kanamuna d. Tendents: siseturumun. } nõrgenev.
 16. IX 38. eksportmun. }
 1 kg eksportmune fr. kogumispunkt Kr. —.96
 1 " siseturumune " " " Kr. —.70

Piim. 9. IX 1938. a.
 Talupidajate poolt müüdava piima hind Tallinnas ühe liitri eest:

I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 12 s. ltr.
 I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 11 " "
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes kauplustele müües 10 " "
 II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes piimatööstustele müües 9 " "

Juust 12. IX 38. Tendents: kindel.
 Juustu hinnaks noteeriti ilma riikliku juuremaksuta fr. Tallinn

Eksportjuust:	Šveitsi	Tilsiti	Hollandi	Backstein	Konserv.
sort 12 A 112 senti kg.	125.—	110.—	105.—	100.—	135.—
" 12 B 109 " "					
" 11 A 110 " "					
" 11 B 107 " "					

Lina d. 16. IX 38. Tendents: vaikne.
 Lina kokkuostuhinnad sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest, mis vastavad Põllutööstusministeeriumi lina väljaveo kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise ja sidumise poolest):

	Petseri- ja Võrumaal	Mujal Eestis
Lina, ristna R	107	105
hoffsdreiband HD	98	96
dreiband D	89	87
ordinäärdreiband OD	80	78
liivi ordinäärdreiband LOD	71	69
takupraak H	62	60

Takud I 1 kg 0.69
 " II " 0.59
 " III " 0.49
 " ehituse " 0.15—20

Kartulid. — Tendents:
 Söögikartul: Virumaa raudteejaam. — kv.
 Söögikartul: Läänerrannas. —

Kalad. Ekspordikõlvulised fr. rannik. 12. IX 1938. a.
 Lõhe, värske, kaal alat. 6kg 270.—. Tendents: rahulik.
 Angerjas, elus, rändangerjas, kaal alates 400 gr. 160 s. kg. Tendents: kindel

—do— elus, paigaangerjas 120 s. kg " "
 Koha, värske, järve, alates 3½ cm 55 s. kg " "

—do— värske, järve al. 1 kg — " "
 Haug, värske, valik I—3kg 30 s. kg " "
 Vähk, elus, alates 10 cm fr. pütigikoht 4,5 snt. tükk. " rahulik.

^iasaadus d. 16. IX 38. a
 Öunad: sügissord. ekspordikõlv., pakkimiskuludeta fr. Tallinn 36 s. kg. Tendents: tagasihoidlik.
 Sügissord., kuldrenet, treboux, ekspordikõlvulised, pakkimiskuludeta fr. Tallinn 42—43 senti kg. Tendents: kindel.

Tööstuse — antonovka — sama baas 30 s. kg. Tendents: püsiv.

Jõhvikad: ekspordikõlv., fr. Tallinn, pakkimiskuludeta 15 s. kg. Tendents: selguseta.

Sibulad: ekspordikõlv., fr. kogumispunkt 14 s. kg. Tendents: vaikne.

Kurgid: konservitud, ekspordikõlvulised, ca 5 kg plekknõu 2.40. Tendents: elav.
 Pohlad: fr. Tallinn, ekspordikõlv., pakkimiskuludeta 18 s. kg. Tendents: püsiv.

Kaseiin.
 Toorkaseiin I s. 1 kg fr. piimatalitus. —

Metsamaterj. hinnad fr. laduplats Tallinn. 14. IX 38.
 Palgid: kuusk ja mänd . . thm. kr. 15.00—16.—
 Plokk-palgid " " —
 Paberipuud r.-m. " 8—10
 Toepuud " " 7.—
 Prussid " " 34.00—36.00

Saetud materjal: plangud + 25% laudu: alus 7":

" kuusk u/s " "	33.50
" " IV sort. " "	29.50
" mänd u/s " "	32.00
" " IV sort. " "	28.00

Kastilauad " " 60.00—65.00
 Krohvilistud " " 28.00—34.00
 Liiprid 15 cm × 25 cm × 270 cm " " 3.—

Tendents: vaikne.
 Prahid.

Lina
 Tallinn — Stettin 1000 kg Rmk. 14.25
 " — Gent 1016 " sh. 28/—
 " — Dundee " " 30/—

Puumaterjalid.	Standard
Tallinn— London	sh. 32/6
" — Hull	" 37/6
" — Manchester	" 42/6
" — Grangemouth	" 32/6
" — Belfast	" 40/—
" — Dundee	" 33/6
" — Antwerpen	" 35/—
" — Gent	" 35/—
" — Rotterdam	" 32/6
" — Amsterdam	" 40/—

Segakaup.
 Tallinn — Stettin 1000 kg Rmk. 18.00—30.—
 " — London 1016 kg sh. 17.00—45.—
 " — Stockholm 1000 kg Rkr. 11.00—30.—
 " — Stettin, või, tünn Rmk. 1.50
 " — London " 1000 kg sh. 2/6
 Kartulid, Tallinn — Stockholm 1000 kg Ekr. —

Väärtpaberite kursid

Tallinna börsil 31. VIII 1938. a.

Väärtpaberid	Nomn.-vaart	Viimane divid.	Tehtud	Ostjad	Müüjad	Kroonides					
1927. a. 7% E. V. välisl. \$	1000	—	—	3520	—						
” ” ” £	100	—	—	1760	—						
Riigik. pantk. võõrandat. maade eest tasu maks. s. A. B. C. (55 a.) 2.66%	100	—	—	68	—						
Majandusmin. rahandusosakonna pantkirjad:											
seeria D. (20 a.) 2.66%	100	—	—	57	—						
” E. (20 a.) 2.66%	100	—	—	60	—						
” F. (9 a.) 2.66%	100	—	—	42	—						
Pikalaenu Panga:											
pantlehed (20 a.) 6%	5000	—	—	—	—						
” ” 6%	1000	—	—	—	—						
võlakirjad (20 a.) 5%	5000	—	—	—	—						
” (5 a.) 5%	5000	—	—	—	—						
” (5 a.) 4 1/2 %	5000	—	—	—	—						
” (5 a.) 4%	5000	—	—	—	—						
4% Asunduskapit. võlakirj.	100	—	—	90	—						
4% Asundusk. võlakirj., mis antud E. Maap. poolt Krediiduasutust. nende nõudm. ümberlaenust.	100	—	—	—	—						
6% E. Hüpot.-p. pantlehed	100	—	—	90	—						
5% E. Maakrediiti. pantl.	100	—	—	96	97						
5% Tall. Immob. pantl. rbl.	100	—	—	—	—						
4 1/2% E. Maap. pantl. (7 s.)	100	—	—	—	—						
4 1/2% ” ” ” (8 s.)	100	—	—	—	—						
4 1/2% ” ” ” (9 s.)	100	—	—	—	—						
Aktsiad:											
Eesti Pank	50	9%	—	65	—						
Krediit Pank	50	5%	—	—	—						
Pärnu Krediit Pank	50	4%	—	—	—						
Tartu Tööstuse Pank, a/s.	50	5%	—	—	—						
Balti Puuvilla ketr. ja kud. vabr. a/s	50	3%	—	—	—						
Eesti elektrimasin. ehituse a.-s., end. „Volta“	100	8%	—	—	—						
„Eesti Union“ kindl. a/s.	50	6%	—	—	—						
„Ephag“ Eestim. rohu- ja apteegikaub. ühing	100	9%	—	—	—						
Eestimaa trükikoda a/s.	50	—	—	—	—						
„Ilmarine“ a/s.	100	—	—	—	—						
„Fr. Krull“ a/s.	50	8%	—	—	—						
„Hansa“ kindl. a/s.	50	10%	—	—	—						
„Kinnisvara“ o/üh.	50	6%	—	—	—						
„Kütte Jõud“ a/s.	100	—	—	—	—						
„Majaomanik“ kinnisvare kasut. o/üh.	50	7%	—	—	—						
„Massoprodukt“ a/s.	50	—	—	—	—						
„Mootor“ o/üh.	1000	8%	—	—	—						
Narva Kirjastuseühisus	50	—	—	—	—						
Piirit. puhast. vabr. o/üh.	500	2%	—	—	—						
„Polaris“ Eesti kindl. a/s.	50	12%	—	—	—						
„Port-Kunda“ a/s.	50	6%	—	—	—						
Põhja kindlustuse a/s.	50	—	—	—	—						
Saku õlletehas a/s.	50	3%	—	—	—						
G. Siegel a/s.	50	5%	—	—	—						
Sindi Tekstiilvabrikute üh.	50	—	—	—	—						
Türi Pab. ja Puup.-v. a/s.	50	—	—	—	—						
„Ühiselu“ a/s.	50	—	—	—	—						
O/üh. „Tarlon“	50	—	—	—	—						
Kreenh. Puuvillas. Man. o/a.	5000	2%	—	—	—						
„Eesti Kiviõli“ a/üh.	50	—	—	—	—						
O/üh. Raadio-Elektrotehn. Tehas „Ret“	100	10%	—	—	—						
A/S. Tall. Laevähisus	50	15%	—	—	—						
O/üh. „Elamu“	50	—	—	—	—						

Tallinna fondibörsi

kursisedel

		22. IX 1938	23. IX 1938	24. IX 1938	26. IX 1938	27. IX 1938	28. IX 1938
New-York dollar	T. — O. 3.74 M. 3.81	— 3.75 3.82	— 3.76 3.83	— 3.77 3.84	— 3.80 3.87	— 3.82 3.87	— 3.82 3.89
London 1 naelsterl.	T. — O. 18.11 M. 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35	— 18.11 18.35
Berliin	T. — O. 149.65 M. 151.85	— 149.90 152.10	— 150.35 152.55	— 150.70 152.90	— 151.30 153.50	— 151.10 153.30	— 151.10 153.30
Berliin (clearing) 100 s. riigim.	T. — O. 146.63 M. —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —	— 146.63 —
Helsingi 100 soome m.	T. — O. 7.98 M. 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10	— 7.98 8.10
Stokholm 100 rootsi kr.	T. — O. 93.40 M. 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60	— 93.40 94.60
Kopenb. 100 daani kr.	T. — O. 80.85 M. 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05	— 80.85 82.05
Oslo 100 norra kr.	T. — O. 90.95 M. 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15	— 90.95 92.15
Paris 100 prants. fr.	T. — O. 10.11 M. 10.31	— 10.11 10.31	— 10.11 10.30	— 10.10 10.30	— 10.10 10.30	— 10.10 10.28	— 10.08 10.28
Amsterd. 100 flo. riini	T. — O. 202.40 M. 205.90	— 202.40 205.90	— 202.40 205.90	— 202.40 205.90	— 202.55 206.05	— 204.90 208.40	— 204.90 208.40
Riia 100 latti	T. — O. 71.40 M. 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50	— 71.40 72.50
Zürich 100 helv. fr.	T. — O. 84.85 M. 86.25	— 85.00 86.40	— 85.10 86.50	— 84.90 86.30	— 85.10 86.50	— 85.65 87.05	— 85.65 87.05
Brüssel 100 belgat	T. — O. 63.10 M. 64.10	— 63.25 64.25	— 63.55 64.55	— 63.80 64.80	— 64.25 65.25	— 64.65 65.65	— 64.65 65.65
Milaano 100 liirat	T. — O. 19.68 M. 20.03	— 19.73 20.08	— 19.80 20.15	— 19.86 20.21	— 19.98 20.33	— 20.09 20.44	— 20.09 20.44
Milano (clearing) keskm. kurs.	T. — O. 19.65 M. —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —	— 19.65 —
Praha 100 tšehh. kr.	T. — O. 12.92 M. 13.14	— 12.96 13.18	— 12.99 13.21	— 13.04 13.26	— 13.09 13.31	— 13.21 13.43	— 13.21 13.43
Viin 100 austr. sh.	T. — O. — M. —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —	— — —
Varssav 100 slotti	T. — O. 70.10 M. 71.80	— 70.10 71.80	— 70.30 72.00	— 70.50 72.20	— 70.80 72.50	— 71.00 72.70	— 71.00 72.70
Kaunas 100 litti	T. — O. 61.90 M. 63.40	— 61.90 63.40	— 62.10 63.60	— 62.30 63.80	— 62.50 64.00	— 62.70 64.20	— 62.70 64.20
Danzig 100 guld-nat	T. — O. 70.10 M. 71.80	— 70.10 71.80	— 70.30 72.00	— 70.50 72.20	— 70.80 72.50	— 71.00 72.70	— 71.00 72.70

Eestimaa Põllusaaduste Ümbertöötamise Osühisus

«VIRU»

VABRIKUD:

Rakveres, Kadrinas ja Jõhvis

TOODAVAD:

Kartulitärklist, siirupit ja dekstriini

PEAESINDAJA:

A-S.

RUMBERG-TUBERG & Ko

Tallinnas, S. Kloostri 22/18. Telefon 438-43.

Välismaa

veini,
konjakit,
šampanjat

kõrges headuses soovitab

veinikauplus

C. Petenberg

Tallinn. Börsikelder

Pikk 17. Tel. 434-85

EESTI ÜHENDATUD
ALUMINIUMI-
VABRIKUD

ALUMINIUMISENTRAAL

PEAESINDAJA
L. STROM
TALLINN, NARVA MNT 42
POSTKAST 296. TELEFON 314-68
ÜHENDATUD ALUMINIUMI VABRIKUD
J TOMASSON

RET RAADIO 1938-1939

Uudis- aparaadid

Patareivastuvõtjad:

MALLE	Kr.	75.—
MARET 4	"	157.—
TULJAK 2	"	200.—
ILMATAR	"	265.—

Võrkvastuvõtjad:

LEELO	Kr.	60.—
SANGAR I	"	195.—
OLEV	"	195.—
SANGAR 2	"	235.—
PIKKER 2	"	250.—
KALEV 2	"	265.—
TAARA 3	"	315.—

Kataloog soovijaile tasuta.

RAADIO KOOPERATIIV

Tallinn, S. Karja 9. / Tartu, Võidu 11.
Pärnu, Kalevi 40. / Rakvere, Tallinna 25.
Viljandi, Lossi 31.

